

**MODERNISAATION JA NUORTEN
ELÄMÄNPIIRIEN ILMENEMINEN SUOSIKIN
KIRJEPALSTALLA 1969 – 1970 JA 1999 – 2000**

Anna-Leena Huttunen

Pro gradu -tutkielma
Kevät 2003
Kasvatustieteen laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Huttunen, Anna-Leena. MODERNISAATION JA NUORTEN ELÄMÄNPIIRIEN ILMENEMINEN SUOSIKIN KIRJEPALSTALLA 1969 – 1970 JA 1999 – 2000. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen laitos, 2003. 63 sivua. Julkaisematon.

Tässä tutkimuksessa tehtävänä oli tarkastella nuoruuden ja modernisaation ilmene- mistä nuortenlehti Suosikin kirjepalstalla kahtena eri aikakautena. Tarkemmin pyrit- tiin tutkimaan ruotsalaisen kulttuuritutkija Fornäsin esittämien nuorten elämänpiiri- en, kuten kavereiden, median ja vapaa-ajan, esiintymistä kirjoituksissa. Näistä keski- tyttiin tarkastelemaan erityisesti perheen sfääriä eli katsottiin, miten nuoret kirjoitta- vat vanhemmistaan ja sisaruksistaan. Lisäksi kirjeistä kartoitettiin modernia ja post- modernia aikaa ilmentäviä piirteitä. Aineistona tutkimuksessa olivat Suosikin kirje- palstalle vuosina 1969 - 1970 sekä 1999 - 2000 tulleet kirjeet. Tutkimusmenetelmänä käytettiin sisällönanalyysejä.

Vanhemmissa lehdissä kirjoitettiin eniten vapaa-ajasta ja kavereista. Uudemmissa numeroissa suosituimpia aiheita puolestaan olivat kaverit ja perhe. Kirjeiden aiheet eivät usein sopineet valmiiseen kategoriaan, joten suurin osa kirjoituksista sijoittui elämänpiiriluokituksen ulkopuolelle. Perhettä käsittelevien kirjeiden aiheista muo- dostui vanhemmista kirjeistä viisi ja uudemmista kaksitoista teemaa. Näistä neljä oli molempien aikakausien kirjoituksille yhteisiä. Sekä modernin että postmodernin ajan piirteitä löytyi kummankin aikakauden kirjoituksista. Hieman enemmän oli kuitenkin havaittavissa postmoderneja piirteitä.

Kirjoitukset käsitelivät usein nuoruusässä mietityttäviä kysymyksiä. Tällaisia olivat muun muassa suhteet toveriin ja vanhempiin. Uudemmissa kirjoituksissa ongelmat näyttivät lisääntyneen ja muuttuneen vakavammiksi. Syyksi voidaan nähdä esimer- kiksi elämänpiirien yhteensovittamisen vaikeudet. Tälle ajalle on lisäksi tyypillistä itsen tarkastelu ja reflektointi. Edellä mainitut ovat osa postmodernia elämää. Muu- toksia on tapahtunut myös yhteiskunnassa. Ihmissuhteet ovat nousseet tärkeämpään asemaan ja ongelmista voidaan puhua avoimemmin. Huomion arvoista on myös pal- tan luonteen muuttuminen, joka osaltaan on saattanut rohkaista nuoria kirjoittamaan useammin ongelmistaan.

Asiasanat: modernisaatio, elämänpiiri, moderni, postmoderni

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	MODERNI JA POSTMODERNI AIKA.....	6
2.1	Moderni yhteiskunta	6
2.2	Postmoderni yhteiskunta	8
2.3	Modernin ja postmodernin eroja	13
2.4	Suomi 1960 ja 1970 -lukujen sekä 1990 ja 2000 -lukujen vaihteissa	14
3	NUORUUS MODERNISAATIOSSA	17
3.1	Nuoruuden muuttuminen.....	17
3.2	Nuorten elämänpiirit.....	22
3.3	Nuorten suhde perheeseen.....	28
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	32
4.1	Tutkimustehtävä	32
4.2	Tutkimusmenetelmä	32
4.3	Suosikin nuortenpalsta aineistona	34
4.4	Aineiston analyysi	36
4.5	Luotettavuus	38
5	TULOKSET	40
5.1	Elämänpiirien jakautuminen kirjoituksissa	40
5.2	Perhettä käsittelevät kirjoitukset.....	45
5.3	Modernin ja postmodernin piirteet kirjoituksissa	49
6	POHDINTA.....	53
	LÄHTEET	59

1 JOHDANTO

meistä TV:ssä jauhetaan
ne päänsä puhki kelaa saa
tehdä analyysejä

koskaan ei ne tajua kuitenkaan
miks me halutaan kimaltaa
miks ei me tyydytä
ei mitään häpyä
ei perusarvoja
me osataan ne jutut kyllä
joista mutsi varoittaa

kaikki nuoret tyypit
tahtoo mennä sekaisin
kaikki nuoret tyypit
tahtoo olla jotakin

(Tehosekoitin 2000)

Nuoret tuntevat usein olevansa ryhmä, joka jää aikuisten ymmärrystä vaille. Heillä on käytössään monia erilaisia keinoja purkaa ajatuksiaan ja mielipiteitään. Osa nuorista ilmaisee itseään spraypurkin avulla, osa esimerkiksi musiikin ja teatterin kautta. Monet kertovat huolistaan ja murheistaan lehtien kirjepalstoilla. Maailma ei luonnollisestikaan nyt 2000-luvulla ole samanlainen, kuin se oli esimerkiksi 1960-luvun b-pulla. Muutosta on tapahtunut nuortenkin arjessa lähes kaikilla elämän alueilla.

Nuorten voidaan nähdä toimivan ajan murroksen tulkkeina ja ennakoivan sitä, mihin olemme menossa. Kulloinkin yhteiskunnassa meneillään oleva muutos ilmenee ihmisten elämäntavoissa, tavoitteissa ja ajattelutavoissa. (Suurpää & Aaltojärvi 1996, 8.) 1960-luvulla moderni elämä sai jalansijaa ihmisten arjessa. Nuoret tulivat vauhdilla näkyviksi yhteiskunnassa. Modernisaation tuomat muutoksen merkit voitiinkin havaita ensimmäisenä juuri vapaamielisissä nuorissa, jotka kannattivat muun muassa sukupuolielämän vapautumista sekä suoraa poliittista toimintaa, johon kuuluivat esimerkiksi mielenosoitukset ja talojen valtaamiset. (Jallinoja 1991, 177 - 178.) Myös media huomasi nuoret, ja he alkoivat saada palstatilaa. Vuonna 1961 nuoret

saivat oman nuorisokulttuurista, erityisesti musiikista, kirjoittavan lehden, Suosikin.

Viime vuosina nuoret ovat olleet runsaasti esillä erityisesti iltapäivälehtien sivuilla. Heidän saamansa palstatila ei kuitenkaan ole ollut kovinkaan positiivisesti väritynyttä. Monet aikuiset ovat kauhistelleet nuorten tekemiä rikoksia, kun ööpeissä ovat esimerkiksi komeilleet alaikäisten tekemät surmatyöt. Syksyllä 2000 suomalaisia järkytti nuoren koulutytön Eveliina Lappalaisen kuolema sekä hieman myöhemmin surmaajaksi paljastunut ikätoveri. Vuotta myöhemmin kauhisteltiin suureksi osaksi alaikäisistä koostuvan poikajoukon tekemää Heinon pariskunnan murhaa. Myös euralaisten veljesten nk. Euran daltoneiden harrastamaa ryöstelyä seurattiin ihmetyksellä. Nämä järkyttävät yksittäistapaukset eivät kuitenkaan kerro koko nuorison arjesta. Lehtikirjoitusten perusteella nuorten elämästä saattaa syntyä hyvin vääristynyt kuva.

On mielenkiintoista tarkastella, mitä nuorten maailma tänä päivänä heidän itsensä kertomana on ja mitä heille kuului kolmekymmentä vuotta sitten. Ruotsalainen kulttuuritutkija Fornäs esitti 1990-luvun alkupuolella kuusi sfääriä, elämänaluetta, joiden kanssa tämän päivän nuoret ovat tekemisissä. Esimerkiksi koulu, työ ja perhe-elämä ovat areenoita, jotka toimivat nuorten elämässä resursseina mutta myös rajoittavat liikkumista vaatimusten ja sääntöjen avulla. (Siurala 1994, 7, 9.)

Tässä tutkimuksessa pyrin Suosikin nuortenpalstakirjoitusten avulla selvittämään nuorten elämää 1960 – 1970 ja 1990 – 2000 -lukujen vaihteessa. Lähestyin kirjoituksia elämänpiirien näkökulmasta eli kartoitin, kuinka eri elämänalueet ovat edustettuina palstakirjoituksissa. Tarkemmin keskityin tarkastelemaan, mitä nuoret kirjoittavat perheistään; vanhemmistaan ja sisaruksistaan. Näiden lisäksi kartoitin modernin ja postmodernin elämän piirteiden näkymistä eri vuosikymmeniltä olevissa kirjoituksissa.

2 MODERNI JA POSTMODERNI AIKA

Modernin ja postmodernin ajan välille on vaikea vetää ajallisesti tiettyä rajaa. Käsitteiden käyttö vaihtelee melkein yhtä paljon kuin on käsitteiden määrittelijöitäkin. Joidenkin mielestä tänä päivänä on vallalla postmoderniaika, toisten mielestä taas myöhäismoderni. Jotkut saattavat jopa väittää, ettei tällaista aikaa olekaan vaan elämme edelleen modernissa yhteiskunnassa. Huomattavaa kuitenkin on, että vaikka postmoderni nimensäkin mukaan viittaa olevansa modernin jatkumo, voidaan näiden kahden välillä havaita joitakin eroja. Ihmisten luokittelu traditionaalsiin, moderneihin tai postmoderneihin ei Jallinojan (1991, 158) mukaan ole helppoa. Syynä on, etteivät ihmiset selkeästi päädy valitsemaan tiettyä elämäntapaa vaan yksilö saattaa eri elämän alueillaan toteuttaa mitä tahansa mainituista tyypeistä.

2.1 Moderni yhteiskunta

Modernisaation syntyminen voidaan länsimaisessa yhteiskunnassa ajoittaa 1700 – 1800-luvuille, mutta sen vaikutukset alkoivat näkyä selvemmin vasta 1900-luvun puolella (Hautamäki 1996, 33). Vaikka modernisaatiokehitys voimistuikin toista maailman sotaa seuranneena aikana, monien tutkijoiden mielestä sen todellinen nousu tapahtui vasta 1960-luvun jälkeen. (Fornäs 1995, 5.) Länsimaissa modernisaatio ilmeni taloudellisesti, poliittisesti, kulttuurisesti, teknisesti sekä sosiaalisesti. (Boëthius 1995a, 16).

Modernisaation vaikutukset levisivät teollistumisen ja teknologian kehittymisen mukana. Modernissa yhteiskunnassa keskeisessä asemassa olikin tuottaminen (Bauman 2002, 95). Traditionaalisen, vanhan kulttuurin tilalle tuotettiin massakulttuuri (Boëthius 1995a, 16). Tärkeänä pidettiin yhdenmukaisuutta, olemista niin kuin muutkin. (Bauman 2002, 95.) Aluksi viranomaiset yrittivät kontrolloida massakulttuuria ja pyrkivät käyttämään sitä omiin tarkoituksiinsa. He eivät kuitenkaan onnistuneet hallitsemaan massakulttuuria täydellisesti, vaan se alkoi elää omaa elämäänsä. (Boëthius 1995a, 16, 24.) 1900-luvun puolivälistä lähtien industrialismi, urbanisoituminen sekä

hyödykkeiden massatuotanto ja -kulutus ovatkin olleet keskeinen osa länsimaista yhteiskuntaa. (Puuronen 1997, 130.)

Modernia elämää ei voida havaita yksittäisenä ilmiönä, vaan se tuotetaan antamalla joillekin tietyille piirteille modernin merkitys (Jallinoja 1991, 19). Moderniin voidaan yhdistää esimerkiksi tietynlainen asenne maailmaa kohtaan, jossa maailma on ihmisen muokattavissa. Modernille yhteiskunnalle tunnusomaista on taloudellisten ja poliittisten instituutioiden monimutkaistuminen. (Giddens & Pierson 1998, 94.) Muita piirteitä ovat muun muassa hallinnon koneistojen muuttuminen mutkikkaammiksi, sosiaalisen liikkuvuuden lisääntyminen sekä tieteiden ja koulutuksen merkityksen kasvu. (Puuronen 1997, 130). Modernisaation edetessä yhteiskunnallinen järjestelmä erikoistuu toistensa ympäristöinä ja ehtoina toimiviksi omalakisiksi alajärjestelmiksi (Hautamäki 1996, 33). Frønes (1995, 122) toteaaakin yhteiskunnan muuttuneen kaikilta osiltaan yksinkertaisemmasta monimutkaisemmaksi.

Parsonsin (1942) mukaan modernille yhteiskunnalle luonteenomaista on erittäin nopea muutos. Siirtyminen uuteen yhteiskunnalliseen muotoon toi mukanaan vaikutuksiltaan ristiriitaisia mullistuksia. Ihmisille avautui elämässään uudenlaisia mahdollisuuksia. (Puuronen 1997, 130.) Modernissa valtiossa pyritään edistämään yhdenmukaisuutta sekä yhdistämään valtion hallinnoimalla alueella asuva väestö kielellisesti, kulttuurisesti ja ideologisesti. Assimilaatiota voidaankin pitää juuri modernin ajan ilmiönä. Yhteiskunnan tavoitteena oli taata kansalaisilleen yhtäläinen arvoasema. (Bauman 1996, 69, 73.) Uudenlaiset mahdollisuudet toivat kuitenkin mukanaan myös uusia haasteita ja vaaroja (Puuronen 1997, 130).

Perinteinen yhteisöllisyys ja yhteiskunnan yhtenäisyys murtuivat modernisaation seurauksena. Friedmanin (1995) mukaan modernisaation ilmenemismuotoja ovat esimerkiksi individualismi ja muutos julkisessa sekä yksityisen ja julkisen välisessä erossa. Aiemmissa yhteiskunnissa perhe ja kotitaloudet edustivat yksityisyyttä. Julkiseen elämään kuuluivat kotitalouksien väliset suhteet sekä yhteisöjen yhteisten asioiden hoitaminen. (Hautamäki 1996, 33 – 34.) 1900-luvun alussa olivat perheen sisäiset asiat vielä piilossa ulkopuolisilta, sillä perhe nähtiin yksityisenä, muilta suojattuna tilana (Marin 1994, 18). Perheen sisäisiin ongelmiin ei voinut puuttua ulkopuolelta, eikä ongelmista yleensä puhuttu tai valitettu. Pikku hiljaa perhesuhteet muuttuivat

kuitenkin avoimemmiksi ja esimerkiksi yhteiskunta alkoi puuttua herkemmin perheissä vallitseviin epäkohtiin. Nykyään perhe on “julkistunut”, ja myös sen sisäisiin suhteisiin voidaan koskea esimerkiksi toimintoja institutionalisoimalla. (Marin 1994, 18). Muun muassa päivähoito, koulu ja terveydenhoito ovat vieneet osan aiemmin kotiin ja yksityisyyteen kuuluneista toiminnoista. Tällaisia ovat esimerkiksi henkisetä ja fyysisestä hyvinvoinnista sekä seksuaalikasvatuksesta huolehtiminen.

Hautamäki (1996, 33 – 34) toteaa, että modernisaation edettyä yksityinen alkoi kehittyä. Yksityinen, todellinen minä ja julkiset roolit erosivat toisistaan. Moderni yksilö pystyikin nyt valitsemaan aina tilanteen mukaan erilaisia julkisia rooleja ja naamioita. Julkinen alkoi privatisoitua, kun yksilöt käyttivät sitä rooliensa pelikenttänä. Mutta yksilön roolien muuttuessa muuttuivat myös häneen kohdistuvat odotukset (Puuronen 1997, 130). Esimerkiksi nuoret voivat hyödyntää eri tilanteissa erilaisia roolejaan. Isovanhempien kanssa ollessa saatetaan esittää kilttiä perhetyttöä tai -poikaa, kun taas kotona perheen kesken käyttäydytään kuin kapinoiva murrosikäinen. Kave- reiden keskuudessa puolestaan saatetaan olla hyvinkin aikuismaisia sekä esittää trenditietoista ja katu-uskottavaa.

2.2 Postmoderni yhteiskunta

Vuotta 1989 pidetään modernisaation kannalta merkittävänä maailmanlaajuisen poliittisen vallankumouksen vuoksi. Tätä murroksen aikaa seurannutta aikakautta on nimitetty eri yhteyksissä esimerkiksi *supermoderniksi* (super-modernity), *hypermoderniksi* (hyper-modernity), *postmoderniksi* (post-modernity), *refleksiiviseksi moderniksi* (reflexive modernity) tai *myöhäismoderniksi* (late modernity). (Fornäs 1995, 5.) Tässä tutkimuksessa aineistona ovat populaarikulttuurin tuotteet, joten termi postmoderni sopii tutkielmaan. Paikoitellen puhun myös refleksiivisestä modernista ja myöhäismodernista yhteiskunnasta.

Sahlbergin (1998, 26) mukaan postmodernin määrittely on vaikeus johtuu siitä, että postmoderni on symboli muodostumassa olevalle aikakaudelle, joka on vielä keskeneräinen. Bauman (1996, 22, 285) toteaa postmodernin olevan modernin itses-

tään tietoiseksi tulemista. Termi postmoderni viittaakin siihen, että olemme sidoksissa nimenomaan moderniin. Postmoderni on ensisijaisesti mielentila, jolla on tapana reflektoitua, etsiä itsestään omia sisältöjään, tutkiskella tuntojaan ja kertoa löytämistään. Tällaista mielentilaa leimaa kaikkea ilkkuva, purkava ja kuluttava destruktiivisuus.

Wilenius (2000, 270 – 272) esittelee kolme, 1960- ja 1970-luvuilla alkunsa saanutta, postmodernin, globaalin informaationallisen yhteiskunnan syntyyn vaikuttanutta muutosta. Ensimmäinen tapahtumista on tietoteknologinen vallankumous. Kapitalismin ja sosialismin taloudellista kriisiä ja myöhemmin tapahtunutta sosialistisen blokin romahdusta voidaan pitää toisena merkittävänä tekijänä. Kolmantena muutosprosessin alulle panneena voimana voidaan nähdä kulttuurinen muutos, joka sai alkunsa 1960-luvun opiskelijaliikkeestä. Siihen kuuluivat muun muassa seksuaalinen vapautuminen ja naisasialiikkeen nousu. Pyöriä ja Piironen (1998) toteavatkin postmodernin synnyn liittyvän marxismiin ja 60-lukulaiseen radikalismiin sekä nousseen siitä pettymyksen ilmapiiristä, joka seurasi vuoden 1968 levottomuuksia ja opiskelijaliikkeen laantumista (Tuomi & Sarajärvi 2002, 55).

Moderni kulttuuri ja yhteiskunta koostuvat toiminnoistamme ja prosessoituvat tietoisuudessamme ja tuntemuksissamme. Eri ihmisille postmoderni merkitsee eri asioita. Sillä voidaan tarkoittaa elämää, joka on kuin suoraan tv-sarjasta. Ei välitetä, että fantasia tulisi erottaa todellisuudesta. Ihmisellä on lupa tehdä, mitä mieleen juolahtaa ja vapaus olla ottamatta mitään liian vakavasti. Postmodernilla voidaan tarkoittaa myös huomion kiinnittämistä samanaikaisesti kaikkialle tai ostoskeskusten nautintoa tuovia tavaroita pursuilevia hyllyjä. (Bauman 1996, 7, 21.)

Bauman (2002, 95, 104) huomauttaa kuluttamisen olevan keskeinen osa postmodernia elämää. On vertailtava jatkuvasti, mitä muilla on ja pyrittävä pysymään kuluttamiskierteessä. Ihmisille ostaminen merkitsee tunnetta yksilöllisestä vapaudesta. Tämän päivän luksus on kuitenkin jo huomenna arkea. Niinpä ihmiset kantavat alati huolta ajan tasalla pysymisestä. Kulutusyhteiskunta on tehnyt kansalaisistaan ostamisesta riippuvaisia.

Esimodernina aikana perinteet, sukulaissuhteet ja paikallisuus rajoittivat sosiaalista

identiteettiä. Suhde moderniin yhteiskuntaan on irrotettu kontekstista, yhteisöstä ja odotuksista. Tänä päivänä yksilö on vastuussa vain omalle identiteetilleen. Kasvava tradition ja luonnon eroosio pakottaa ihmiset elämään refleksiivisemmin ja kohtaamaan avoimen ja ongelmallisen tulevaisuuden (Giddens & Pierson 1998, 19, 116). Teolliselle yhteiskunnalle ominaiset elämäntavat, joissa tietyt asiat totuttiin tekemään tietyssä iässä ja samansuuntaisesti ovat jääneet historiaan. Tilalle on tullut henkilökohtaisten elämänsuunnitelmien laatiminen. (Jokinen & Saaristo 2002, 199.)

Giddens (1991, 74 – 76) toteaa, että minästä on tullut refleksiivinen projekti. Emme vain ole jotakin vaan luomme jatkuvasti sen, mitä olemme. Nuoret tarkkailevat jatkuvasti ympäristöään. Tovereilta ja mediasta saatujen mallien mukaan he muokkaavat käyttäytymistään ja identiteettiään. Postmodernissa ihmiselle tärkeää onkin identiteetin etsiminen. Identiteettityössä hyödynnetään kaikkia elämän alueita kulttuurista liikuntaan. Tuloksena on yksilön omien kokemusten varaan rakentuva, lyhytjänteinen “elämisyhteiskunta”. (Hautamäki 1996, 36 – 37.) Elämyksistä on tullut eräs elämän peruspilareista. Mielen ärsyttäminen ja aistien kiihottaminen toimivat keinoina päästä hetkeksi irti arkielämää uhkaavasta yksitoikkoisuudesta. Katkoksia päivän rutiineihin tuovat esimerkiksi ravintolaillat, alkoholi, matkat ja harrastukset. Myös kirjallisuuden, aikakauslehtien, musiikin ja televisiosarjojen avulla etsitään tuokioita, jolloin ei tarvitse ajatella perhe- tai työelämän huolia. (Jallinoja 1991, 134 – 135, 216.) Nuorille pakoa arkielämään voivat tuottaa muun muassa tietokonepelit, musiikin kuuntelu, alkoholi ja huumeet.

Yksilöt ottavat tänä päivänä vastuun omasta elämästään. Individualisaatioprosessi vaikuttaa kaikkiin sosiaalisen elämän alueisiin mutta erityisesti elämäntavan valintaan. Nuoret eivät enää seuraa vanhempiansa jalanjalkia vaan tekevät itse päätöksensä siitä, kuinka haluavat elää. Valinnan tekeminen ei kuitenkaan ole lopullista, vaan elämäntapaa on mahdollista kokeilla tai vaihtaa. (Reimer 1995, 122.) Bauman (1996, 270) toteaa, että nykyisin identiteetin valitseminen on liian helppoa, mutta sen säilyttäminen on käynyt lähes mahdottomaksi.

Yksilöllistyminen on postmodernin tuomia suurimpia haasteita (Jokinen & Saaristo 2002, 199). Tämän ohella löytyy kuitenkin tilaa uudentyyppiselle yhteisöllisyydelle. Ihmiset haluavat löytää sellaisia yhteisöjä, joissa he voivat ilmaista itseään vapaasti

ja joissa heidän arvostuksensa hyväksytään. Yhteisöllisyys on paikallista, mutta samaan aikaan myös liikkuvaa. Kansalliset rajat eivät enää ole esteitä vaan pikemminkin rikkaus. Yksilöt tuntevat kuitenkin kiintymystä taustaansa, vaikka liikkuvat luontevasti kaikkialla maailmassa. (Hautamäki 1996, 37.) Myös monet nuoret ovat tottuneet matkustamaan ympäri maapalloa. Lisäksi internet on entisestään vähentänyt maiden välisiä rajoja ja etäisyyksiä. Eri alojen harrastajat ja aatteiden kannattajat voivat löytää tietokoneiden avulla mahdollisuuden jakaa kokemuksiaan samanhenkisten kanssa. Näin he voivat kokea uudentyypistä yhteisöllisyyttä ihmisten kanssa, joita he eivät koskaan ole edes tavanneet.

Postmodernissa yhteiskunnassa paikan rajojen murtumisen lisäksi myös suhde aikaan on muuttunut. (Hautamäki 1996, 37). Aikaa ei käsitetä enää prosessiksi, vaan elämä on tässä ja nyt. Lapsuuden jälkeen ei tule nuoruus eikä nuoruuden jälkeen aikuisuus. Lapset ovat itseään hallitsevia pieniä aikuisia ja aikuiset itseään toteuttavia ikinuoria. (Relander 2000, 282.) Markkinat käyttävät häikäilemättä hyväkseen nuoruuden ihannetta. Erityisesti mainonnassa valttina ovat nuoret, kauniit ja hyväkuntoiset. Mainokset lupaavat, että ostajastakin tulee tuotteen ansiosta ihanteen kaltainen.

Nykyhetki ei enää sido tulevaisuutta, sillä tulevaisuus on vain yksi "nykyhetki". Tämä johtaa siihen, ettei meidän tarvitse pohtia tämän hetkisten toimiemme vaikutuksia. Mitään ei tarvitse tehdä ikuisesti, sillä mitään ei voi tehdä ikuisesti. (Bauman 1996, 184.) Opiskeleville nuorille esimerkiksi painotetaan tänä päivänä, että he joutuvat pari kertaa elämänsä aikana vaihtamaan työpaikkaa ja mahdollisesti myös ammattia. Jos nuori valmistuu tarjoilijaksi, hänen ei kannata kuvitella toimivansa tässä työssä loppuikänsä. Työhön vaaditaan lisäksi tänä päivänä huomattavasti enemmän koulutusta kuin aiemmin. Kouluttautuminen ja tiivistynyt kilpailu työpaikoista saattavat kuitenkin johtaa tilanteeseen, jossa osa nuorista päättyy tekemään työtä, johon he ovat ylikoulutettuja. (Buchmann 1989, 136 – 137). Frønes (1995, 124) toteaaakin, että postmodernissa yhteiskunnassa tiedon, taidon ja koulutuksen merkitys kasvaa tasaisesti.

Tänä päivänä ihmisillä on lähes rajattomasti mahdollisuuksia valittavanaan. Jos päättyy tiettyyn ratkaisuun, voi mieleen hiipiä epäily, että jotain muuta saattaa samaan aikaan jäädä saavuttamatta. (Ziehe 1992, 21.) Valintatilanteeseen liittyy kuitenkin

pakko. Myös niiden, jotka eivät halua, pysty tai tahdo on tehtävä valintoja. Tarjolla on monia eri tapoja elää merkityksellinen elämä. Virheiden tekeminen ei tarkoita lopullista epäonnistumista, vaan aina voi aloittaa uudelleen. (Hoikkala & Roos 2000, 21.) Esimerkiksi konkurssin tai avioeron jälkeen saattaa alkaa toinen elämä. Myös nuorella on uusia tilaisuuksia. Vaikka murrosiässä joutuu “huonoille poluille” ja koulunkäynti jää kesken, voi virheensä korjata myöhemmin. Tarjolla on monenlaisia mahdollisuuksia kouluttautua missä tahansa elämänvaiheessa.

Aiemmin ihmiset elivät yhteiskunnassa, jossa ulkoiset voimat, kuten vuodenaikojen vaihtelu ja muutokset säässä, määräsivät olosuhteet. Tänä päivänä tuotamme omilla toimillamme jatkuvasti elinolosuhteemme. Toimintamme päämääränä on hallita tai haastaa itse luomamme riskit ja mahdollisuudet. Giddens ei käytä termiä postmoderni vaan hänen mukaansa elämme tänä päivänä refleksiivisen modernisaation aikaa, jolle tyypillistä on sosiaalinen refleksiivisyys. (Giddens & Pierson 1998, 16.)

Postmoderni yksilö arvioi omaa olemustaan kriittisesti ja refleksiivisesti. Ihmisten erilaisuus tunnustetaan, sillä nykyaikaa kuvaavat enemmän erot kuin yhtäläisyydet. (Hautamäki 1996, 37.) Modernin joko – tai -asetelma on muuttunut postmodernissa sekä – että -asetelmaksi. Elämän tapahtumat eivät ole enää tosia tai epätosia vaan jotakin niiden väliltä, ns. harmaata aluetta. (Sahlberg 1998, 55.) Koska tärkeisiin kysymyksiin ei löydy joko – tai -vastauksia, eri alojen asiantuntijoiden merkitys kasvaa (Hautamäki 1996, 37).

Postmoderniin yhteiskuntaan sosiaalistuminen edellyttää jäseniltään aivan erilaisia valmiuksia kuin kasvaminen modernin teollisuusyhteiskunnan jäseneksi. Tänä päivänä on esimerkiksi osattava kommunikoida ja soveltaa, asettua toisen asemaan sekä reflektoida itseä kriittisesti. (Lähteenmaa & Siurala 1991, 9.) Postmoderni on tuonut mukanaan suuria muutoksia yksilön sosiaaliseen ympäristöön, jotka vaikuttavat muun muassa perhe- ja avioliittoinstituutioihin (Giddens 1991, 12). Aikuisten ja lasten auktoriteettisuhteet sekä miehen ja naisen välinen työnjako ovat muutostilassa (Jokinen & Saaristo 2002, 199). Uudenlaisen identiteetin myötä ihmiset “etsivät itseään” esimerkiksi avioeron yhteydessä. Monet nykyajan ihmiset ovat kokeneet, ettei maailmalla ole mitään arvokasta tai merkityksellistä tarjottavaa. Tämä merkityksetömyyden tunne on tullut keskeiseksi psyykkiseksi ongelmaksi myöhäismodernina

aikakautena. (Giddens 1991, 2, 9, 12.)

2.3 Modernin ja postmodernin eroja

Vaikka postmoderni aika nähdäänkin modernin jatkumona, voidaan niiden väliltä löytää joitakin kummallekin aikakaudelle tyypillisiä piirteitä (Taulukko 1). Näiden eroavaisuuksien löytäminen ei suinkaan ole helppoa. Ei voida olettaa, että kaikki modernille tyypilliset ominaisuudet olisivat jo historiaa, vaan tämän päivän yhteiskunnasta löytyy sekä moderneja että postmoderneja piirteitä. Lisäksi ihmiset saattavat elämässään toteuttaa toisella osa-alueella moderneja ja toisella postmoderneja periaatteita.

Moderni		Postmoderni
•kollektivismi	?	•individualismi
•subjektiivinen uudelleen puitteistaminen	?	•subjektiivinen puitteista riisuminen
•ennustettavuus	?	•riski

(Furlong & Cartmel 1999, 17.)

TAULUKKO 1. Modernin ja postmodernin eroja. (Hautamäki 1996, 39.)

MODERNI	POSTMODERNI
<ul style="list-style-type: none"> •suuret kertomukset •auktoriteetti •hierarkkisuus •keskusta - periferia-ajattelu •yhteiskunnan ohjattavuus ja usko suunnitteluun •vastuun siirto instituutioille •kollektiivisuus •valmiit ihmisen mallit •pitkäjänteisyys •uhrautuminen •rationaalisuus •tasa-arvoisuus samanlaisuutena •arvojen selkeys •joko – tai -ajattelu •yksilöiden eristyminen 	<ul style="list-style-type: none"> •epäluottamus kertomuksiin •luottamus omiin valintoihin •verkostomaisuus •useiden "keskusten" syntyminen •yhteiskunnan ennakoimattomuus ja itseohjautuvuus •oman vastuun voimistuminen •yksilöllisyys •identiteettityö, itsensä etsiminen •lyhytjänteisyys, impulsiivisuus •terve itsekkyys •elämyksellisyys •moniarvoisuus, erilaisuutta kunnioittava tasa-arvoisuus •arvovalintojen ambivalenssi •sekä – että -ajattelu •kevyet yhteisöt, uusheimoisuus

2.4 Suomi 1960 ja 1970 -lukujen sekä 1990 ja 2000 -lukujen vaihteissa

1960 - 1970. Suomessa käytiin 1960-luvulla läpi muutos maatalousyhteiskunnasta teollisuusyhteiskunnaksi. Automaation ja koneiden käyttöönoton seurauksena oli vapaa-ajan kasvaminen sekä vaatimukset muodollisen koulutuksen lisäämiseksi. Koneellistuminen vaikutti välillisesti myös yhteiskunnan henkiseen ilmapiiriin; maaseudun kyläyhteisöt muuttuivat, kirkon ja muiden instituutioiden asema heikkeni ja uusia sosiaalisia ryhmiä alkoi syntyä. Tehtaiden ohella myös maa- ja metsätaloudessa tapahtui koneellistumista. Tästä johtuen työttömyys maaseudun syrjäalueilla lähti rivakkaan kasvuun. Suuri määrä ihmisiä joutui pakkaamaan laukkunsa ja suuntaamaan kohti kaupungeja. Kaikille ei ollut elantoa tarjolla edes kaupungeissa, vaan monien täytyi etsiä töitä maan rajojen ulkopuolelta, Ruotsista asti. (Puuronen 1997, 179, 183.) Vuosina 1969 ja 1970 Ruotsiin muutti 80 000 suomalaista, etupäässä nuoria maalaisia. Tästä huolimatta nuorten enemmistö asui edelleen maalla. (Haapala 2003, 77.)

1960-lukua voidaan pitää muutoksen vuosikymmenenä, jolloin uskottiin, että elämä modernisoitui vauhdilla. Intellektuellien puheen ja käytännön välillä vallitsi kuitenkin ristiriita, sillä ihmisten todelliset asenteet eivät olleet vielä merkittävästi muuttuneet. Ensimmäiset muutoksen merkit voitiin havaita opiskelijoiden ajatuksissa ja käyttäytymisessä. Heitä pidettiin uuden ajan edelläkävijöinä. Esimerkiksi esiaviollisen sukupuolielämän vapautuminen sekä joukkoviestinten merkityksen kasvu tiedonvälittäjänä olivat ensimmäisiä piirteitä muuttuvasta yhteiskunnasta. Yleisemmin ihmisten asenteet alkoivat kuitenkin muokkautua vasta seuraavalla vuosikymmenellä. Muutos jäi silti vielä osittaiseksi, ja monet asenteet säilyivät traditionaalisina pitkään. (Jallinoja 1991, 154 – 155, 177, 178 - 179.)

1960-lukua pidetään myös radikalismien aikakautena. Erityisesti opiskelijat osallistui-
vat erilaisiin mielenosoituksiin ja liikkeisiin. Vasemmistolaisuus ja hippiliike elivät tuolloin kukoistustaan. Kansainvälinen solidaarisuus, esimerkiksi Vietnamin sodan huomioiminen, ja auktoriteettien, kuten vanhempien ja päättäjien, vastustaminen kuuluivat monien nuorten elämään. Myös kaupallistuminen eteni kiihtyvällä tahdilla.

Kuluttaminen ja mainonta tulivat jokapäiväiseen elämään. Esimerkiksi autot yleistyivät 1960-luvun aikana vauhdilla. (Tarvainen 1993)

Työväenluokan valta-asema populaarimusiikin ja vaatetuksen uusien tuulien luojana alkoi 1960-luvulla murtua, kun keskiluokkaiset nuoret ryhtyivät kehittämään omaa nuortenkulttuuriaan. Postmoderni toi mukanaan kollektiivisten identiteettien heikkenemisen. Tilalle astuivat ainutlaatuiset elämänpolut ja individualismi. Niinpä yhteys nuortenkulttuurin ja sosiaaliluokan välillä heikentyi. (Furlong & Cartmel 1999, 23, 26.) Haapala (2003, 81) on luonut kuvauksen tyypillisestä 1960-luvun (ja 1970-luvun alun) nuoresta. Nuori asui maaseudulla, mutta ei seurannut isänsä ammattiin vaan jatkoi opintojaan keskikouluun. Kouluttautumisen jälkeen hän muutti kaupunkiin ja perheen perustettuaan asettui asumaan lähiössä sijaitsevaan pieneen asuntoon.

1990 – 2000. Tyypillinen 1990-luvun nuori oli Haapalan (2003, 81 - 82) mukaan henkisesti vanhemmistaan riippumattomampi, mutta kauemmin taloudellisesti riippuvainen, kuin aiemmat sukupolvet. Nuoret olivat usein toimeettomia ja kokivat aikuisuutensa epävarmana. 1990-luvulla olikin paljon puhetta niin sanotuista syrjäytyneistä nuorista, jotka olivat vailla koulutusta, työpaikkaa ja joiden sosiaaliset suhteet olivat usein puutteellisia.

Relander (2000, 293, 295) kirjoittaa, että vielä 1960-luvulla valtio toimi maskuliinisen koneiston tavoin, joka harjoitti väkivaltaa, piti yllä kuria ja sääтели sukupolvien suhteita. Tänä päivänä se tarjoaa pikemminkin äidillistä hoivaa ja huolenpitoa. Nykyajan nuoret aikuiset ovat tottuneet jatkuvaan muutokseen. He ovat nähneet Neuvostoliiton ja Berliinin muurin hajoamisen sekä kokeneet talouden romahtamisen. Maailma, joka aiemmin oli suhteellisen selkeä ja turvallinen, on muuttunut ennakoimattomaksi, jopa kaoottiseksi. (Relander 2000, 293, 295.) Epävarmuus koulutus- tai työpaikasta, taloudellisesta tilanteesta tai uhka maapallon saastumisesta askarruttavat myös monien nuorten mieliä.

1990-luvun lopulla kansainvälistyminen ja globalisaatio tulivat ajan tunnussanoiksi. Keskeisessä osassa maailmojen yhdentymisessä näyttelivät mediat. Matkapuhelimat ja tietokoneet olivatkin jo tuolloin suomalaisten nuorten keskuudessa yleisempi kuin missään muualla. (Laine 2000, 187 - 189.) Vuosituhannen vaihtuminen toi myös

oman värinsä 1990-luvun lopulle. Vuoteen 2000 liitettiin erilaisia ja erikokoisia uhkia. Pelättiin, että informaatioteknologian pettää, lentokoneet putoavat ja maailmantalous sekoaa.

3 NUORUUS MODERNISAATIOSSA

Nuoruudella ja modernilla on paljon yhtäläisyyksiä. Nuoruus on epätavallisen avoin modernille ja sen tuomille muutoksille. Samoin myös moderni on erityisen kiinnostunut nuorista. (Fornäs 1998, 294.) Puurosen (1996, 9) mukaan nuorilla onkin “tuore yhteys“ yhteiskuntaan. He huomaavat ensimmäisinä perustrendit ja mahdollisuudet nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa. Nuorten arvot, käyttäytymiskaavat ja kulttuuriset toimet heijastavat kätkeytyjä kulttuurisia ja sosiaalisia prosesseja, jotka modernisaatio on tuonut tullessaan. Fornäs, Lindberg ja Sernhede (1995, 151, 153) toteavat, että modernisaatiolla on ollut sekä positiivisia että negatiivisia seurauksia. Molemista on aiheutunut yksilöille sopeutumisvaikeuksia. Heidän mielestään nuortenkulttuurit voidaan ymmärtää yrityksenä käsitellä modernisaation seurauksena tapahtuvaa normien ja traditioiden hajoamista.

3.1 Nuoruuden muuttuminen

Nuorten suhteellinen osuus väestöstä on teollisuusyhteiskunnassa ja jälkiteollisessa palveluyhteiskunnassa kasvanut (Puuronen 1997, 42). Kun nuorilla toisen maailman sodan jälkeen alkoi olla käytettävissään enemmän sekä rahaa että vapaa-aikaa, tulivat nuoret näkyviksi yhteiskunnassa. Siitä lähtien he ovatkin toimineet modernin pioneereina vallaten uudenlaiset mediat ja mediatuotteet. (Boëthius 1995b, 45, 48.)

Myös itse nuoruuden olemus on joiltakin osin olennaisesti muuttunut. Tämä näkyy esimerkiksi sukupuolten välisen eriarvoisuuden vähentymisenä. Myöhäismodernissa yhteiskunnassa nuoruus koskee ensimmäistä kertaa sekä tyttöjä että poikia suhteellisen tasavertaisesti. Viime vuosikymmeninä on Suomessa tehdyissä tyttö tutkimuksissa havaittu tytöillä olevan poikia parempia kykyjä selviytyä myöhäismodernin elämän tuomista haasteista. Naiset ovat ensimmäistä kertaa murtaamassa patriarkaalisen yhteiskunnan perinteisiä käytäntöjä. (Puuronen 1997, 42 – 44.)

Näreen ja Lähteenmaan mukaan maailma ei kuitenkaan ilmene tytöille yhtä annettu-
na ja ristiriidattomana kuin pojille. Vaikeuksia nuorille naisille aiheuttavat esimer-
kiksi pyrkimys sukupuolineutraaliuteen; vaatimus sopeutua miehiin toimintamal-
leihin ja olla samanaikaisesti naisellinen. Myös taistelu tasa-arvoisesta asemasta sekä
työn ja äitiyden yhdistäminen lisäävät jännitteitä. Yrittäessään tasapainoilla erilaisten
postmodernin yhteiskunnan asettamien haasteiden ja vaatimusten edessä joutuvat
tytöt tekemään poikia enemmän identiteettityötä hallitakseen elämäänsä. (Näre &
Lähteenmaa 1992, 332.) Tämän päivän tytöille ei enää riitä se, että he oppivat hoita-
maan kotia ja lapsia, vaan heidän tulee osallistua aktiivisesti myös työelämään ja yh-
teiskunnalliseen vaikuttamiseen. Vielä tänäkin päivänä naiset joutuvat jossain määrin
kamppailemaan edetessään yhteiskunnallisesti ja ammatillisesti.

Kun tarkastellaan elämää muutama vuosikymmen taaksepäin, voidaan havaita nuor-
ten maailmassa suuria muutoksia. Koulutus, työelämä, vapaa-aika sekä elämäntavat
ovat olleet suurten mullistusten kohteena. Nuorten opiskeluaika on pidentynyt hu-
omattavasti ja koulutus on tullut merkittäväksi osaksi kaikkien yhteiskuntaluokkien
elämää. Siirtyminen työelämään vie nuorilta kauemmin, ja se on muuttunut yhä mo-
nimuotoisemmaksi. Ihmisillä on erilaisia reittejä valittavanaan astuttaessa koulusta
työelämään. Osa-aikatyöt, työttömänä oleminen tai uudelleen kouluttautuminen ovat
osa nykypäivän ihmisten arkea. (Furlong & Cartmel 1999, 17, 20.) Buchmann (1989,
85) toteaa, ettei opiskeleminen enää kuulu tiettyyn elämänvaiheeseen vaan tämän
päivän työelämässä vaaditaan jatkuvaa kouluttautumista.

Koulutuksen piteneminen on tuonut mukanaan muutoksia. Nuoret ovat tänä päivänä
huomattavasti kauemmin taloudellisesti riippuvaisia vanhemmistaan, ja he joutuvat
lykkäämään perheen perustamista. Yksilön vapauden korostaminen, individualisoi-
tuminen sekä yksilöiden kyvyttömyys ja haluttomuus kantaa vastuuta ovat johtaneet
erilaisiin ongelmiin, kuten avioerojen määrän kasvuun ja vaikeuksiin lasten sosiali-
saatiossa. (Puuronen 1997, 133.) Ziehe (1992, 15 - 19) toteaa, ettei nuorena oleminen
enää tänä päivänä merkitse perinteisessä mielessä itsensä "nuoreksi" tuntemista. Ai-
emmin saattoi vain odottaa vuosien vierimistä ja vanhemmaksi tulemistä, pääsyä ai-
kuisten maailmaan. Nykynuorten tieto arjesta sen sijaan on Ziehen mielestä varhais-
kypsää, sillä pääsy aikuisten maailmaan on paljon avoimempaa kuin aiemmin. Koska
symbolis-kulttuuriset raja-aidat eivät enää erota aikuisten ja nuorten tiloja toisistaan,

kategoriat "aikuinen" ja "nuori" jossain määrin hajoavat.

Nuoruudesta onkin tullut eroottinen, esteettinen ja kommunikatiivinen myytti, jonka mukaan aikuisten enemmistö suuntautuu (Ziehe 1991, 49). Kulttuurin ollessa jatkuvassa muutoksen pyörteessä aikuiset oppivat lapsiltaan kenties enemmän kuin aiemmin omilta vanhemmiltaan (Relander 2000, 282). Nuorten kiinnostus uuteen on innostanut heitä hankkimaan taitoja, jotka monilta aikuisilta saattavat puuttua kokonaan. Nuoret tietävät usein aikuisia enemmän esimerkiksi sarjakuvista, elokuvista, videoista ja tietokoneista. (Boëthius 1995b, 49.)

Ziehe (1991, 44 - 45) väittää jopa, että monet vanhemmat vetäytyvät kotiin, eivätkä enää käy kovinkaan usein elokuvissa, ulkona syömässä tai juhlimassa. Nuoret sen sijaan viettävät paljon aikaansa esimerkiksi kaupungilla kierrellen. Suomessa esimerkiksi perjantai-iltaisina kadut ovat kaupungeissa ja pienemmissä taajamissakin nuorten valtakuntaa. Liikkeellä ei ole montakaan yli neljäkymmentävuotiasta. Näin julkisuus jää nuorten haltuun, ja heistä tulee perheen tiedonvälittäjiä (Ziehe 1991, 44 - 45). Boëthius (1995b, 49) näkee, että vanhemmat sukupolvet saattavat kokea tämän joskus uhkaavana ja yrittävät alistaa nuoret omalle paikalleen.

Postmodernissa yhteiskunnassa muodostuu erilaisia nuorten alakulttuureita. Ne ovat vastarintaa aikuisten maailmaa, perinteitä ja auktoriteetteja vastaan. Individualismi on alakulttuureissa keskeisessä asemassa; uskalletaan olla erilaisia ja samalla etsitään omaa identiteettiä. Nuoret ovat avoimia uusille vaikutteille sekä ovat kiinnostuneita kokeilemaan erilaisia elämisenmuotoja ja -tyylejä. (Hautamäki 1996, 37.) Aittolan, Jokisen ja Laineen (1994, 472) mukaan kulttuuristen representaatioiden, kuten elokuvien, nuorisomusiikin ja -muodin merkitys identiteetin muotoutumisessa on ilmeinen. Identiteettiä voidaankin pitää avainsanana nuoria ja nuortenkulttuuria tutkittaessa (Fornäs 1995, 7).

Nuoruuden voidaan sanoa institutionalisoituneen modernissa yhteiskunnassa. Nuoret nähdään aktiivisiksi toimijoiksi, joiden elämäntapaa kuitenkin säätelevät yhteiskunnan muodolliset säännöt. Tällaisia ovat esimerkiksi mahdollisuudet päästä tiettyyn asemaan tai rooliin sekä erilaiset velvollisuudet ja oikeudet. Valtio osallistuu oleellisesti näiden sääntöjen määrittelyyn. Tästä seuraa, että elämä on muuttunut in-

stitutionaalisesti määritellyiksi tapahtumiksi ja elämänvaiheiksi. (Puuronen 1997, 154 - 155.) Esimerkiksi koulutusura on ulkoapäin ohjattua. Lapset aloittavat koulun suunnilleen samanikäisenä, etenevät ala-asteelta yläasteelle, sieltä lukioon tai ammatilliseen koulutukseen ja niin edelleen. Puurosen (1997, 156) mukaan individualisoi- tumis- ja standardoitumispyrkimysten välille syntyy ristiriita, kun nuori yrittää toteuttaa omia tavoitteitaan ja samaan aikaan ympäristö asettaa hänelle toisenlaisia päämääriä. Individualisoituminen näkyy esimerkiksi muutoksina nuorten ja aikuisten seurustelukäytännöissä ja parisuhteissa.

Politikointi tai yhteiskunnan epäkohtiin puuttuminen ei enää kiinnosta nuoria siinä määrin kuin aiemmin. Vielä 1960- ja 1970-luvuilla opiskelijat kritisoivat vilkkaasti yhteiskuntaa. Useat tämän päivän nuoret eivät pidä valittamista mielekkäänä ajankuluna, sillä suurin osa nuorista uskoo, ettei kukaan kuitenkaan kuule heidän valituksi- aan, saati sitten korjaa epäkohtia. (Siltala 1996, 167, 169.) Toisaalta voidaan havaita merkkejä myös vastakkaisesta suuntauksesta. Osa nykyajan nuorista on ottanut esimerkiksi eläinten asioiden parantamisen sydämelleen. Nämä turkiseläimiä vapautta- vat ”kettutyöt” tai koe-eläinlaitokselle iskuja tekevät nuoret edustavat kuitenkin hy- vin marginaalia tyyppiä ikäisistään.

Identiteetin muokkaaminen ja erilaisten identiteettien kokeileminen ovat olennainen osa nuoruutta. Ihminen aktiivisesti rakentaa, muokkaa ja muuttaa identiteettiään eri ikävaiheitten ja tilanteiden mukaan (Suurpää & Aaltojärvi 1996,9). Itseä ei hahmote- ta ehyeksi kokonaisuudeksi vaan monikerroksisesti ja joustavasti rakentuneeksi (Jo- kinen 1996, 44). Eri tilanteissa korostuvat identiteetin eri puolet. Sama nuori voi olla erimerkiksi eläintensuojelija ja hip-hopperi. Identiteeteissä heijastuvat myös ympä- ristön näkemykset ja yksilölle asettamat odotukset. Sen rakentuminen tuleekin nähdä sekä yksilöllisenä että yhteiskunnallisena prosessina. Identiteetti on lisäksi sidoksissa sukupuolen kokemiseen sekä biologisesti että sosiaalisesti (Suurpää & Aaltojärvi 1996, 9, 10). Identiteetin muokkaamisessa ei voida enää turvautua vanhemman suku- polven suoraan ohjaukseen ja selkeisiin roolimalleihin vaan nuoren on itse pystyttävä löytämään oma minuus. (Puuronen 1997, 134 – 135.) Tämä tapahtuu ottamalla omia askeleita ilman vanhempien ohjausta, usein tovereiden tukemana.

Myöhäismodernissa yhteiskunnassa elämäntyylien valintamahdollisuudet ovat moni-

puolistuneet. Nuoret eivät tästä huolimatta ole vapaita yhteiskunnallisista rajoituksista. Sosiaalinen epäoikeudenmukaisuus ja epätasa-arvo eivät postmodernissa yhteiskunnassa välttämättä vähene, saati sitten katoa. (Puuronen 1997, 222 - 223.) Vaikka tämän päivän Suomessa nuorilla onkin hyvät mahdollisuudet kouluttautua, ei maailma kohtele silti kaikkia tasa-arvoisesti. Osa voi joutua kamppailemaan taloudellisten vaikeuksien kanssa, toiset taas kohtaavat vaikeuksia ihmissuhderintamalla esimerkiksi koulukiusaamisen muodossa. Nuoret ja aikuisetkin, elävät nyky-yhteiskunnassa kollektiivisen epistemologisen harhan vallassa, joka johtuu elämän subjektiivisten ja objektiivisten puolten kasvavasta yhteensopimattomuudesta (Puuronen 1997, 223).

Henrikssonin (1982) mukaan muun muassa perheen kasvatusmerkityksen väheneminen, ideologiattomuus kasvatuksessa ja yhteiskunnallisen uhkien lisääntyminen ajavat nuoret sosiaaliseen tyhjiöön. He ovat kyllä materiaalisesti tyydytettyjä, mutta sosiaalisesti aliravittuja. Kun nuoret eivät tässä tyhjiössä kykene muodostamaan identiteettiään, kaupallinen nuorisokulttuuri lupautuu täyttämään tyhjiön tarjoamalla heille uuden identiteetin, kuluttajan identiteetin. (Lähteenmaa & Siurala 1991, 8.) Jotkut vanhemmat saattavatkin sortua korvaamaan puuttuvaa aikaa antamalla lapsilleen rahaa tai ostelemalla heille tavaroita. Lapset osaavat myös käyttää tätä vanhempien heikkoutta usein hyväkseen. Materiaalinen hyvinvointi ei kuitenkaan turvaa nuoren henkistä hyvinvointia.

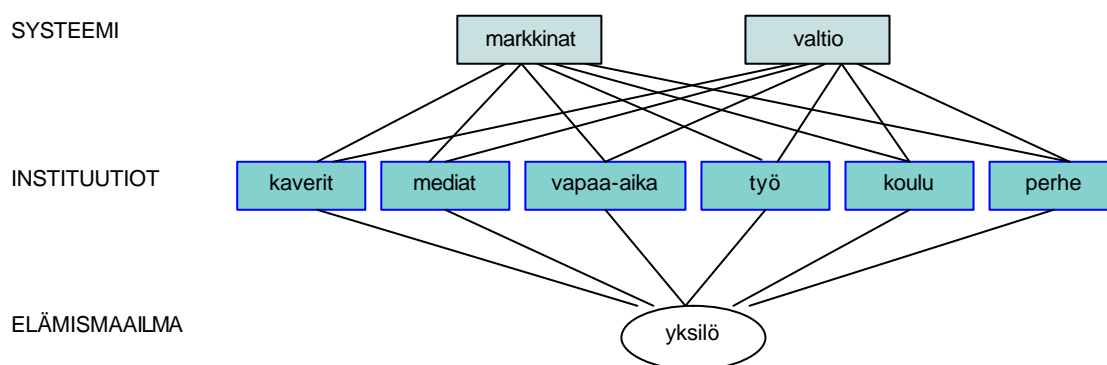
Merkille pantavaa on, että sosiaalisen tyhjiön ohella myöhäismoderniin nuoruuteen liitetään myös positiivisia asioita kuten arvojen pehmeneminen, yksilöllistyminen ja pyrkimys itseohjautuvuuteen (Lähteenmaa & Siurala 1991, 209). Esimerkiksi tunteista puhuminen ja niiden näyttäminen sekä ongelmista avoimesti keskustelu ovat tulleet "muotiin". Myös nuorten mielipiteitä kuunnellaan, ja heille annetaan valtaa päätettäessä yhteisistä asioista. Lähteenmaa ja Siurala (1991, 210) muistuttavat, että myöhäismoderneja ilmiöitä on havaittavissa enemmän joillakin nuorilla kuin toisilla. Lisäksi ilmiöt tulevat useammin esiin tietyissä yhteyksissä.

Kuten jo aiemmin todettiin, on nuoruus muuttunut merkittävästi vuosien aikana ja se on löytänyt oman merkittävän paikkansa yhteiskunnassa. Nuoruutta on alettu jopa ihannoida. Monet aikuiset haluavat näyttää ja käyttäytyä mahdollisimman nuorekkaasti. Keskeisenä osana tämän päivän nuoruuteen kuitenkin kuuluu identiteetin

muokkaaminen. Erilaiset alakulttuurit ja elämäntyyli toimivat identiteetin muokkaamisen välineinä. Selvien elämän ohjeiden puuttuminen ja useat erilaiset valintamahdollisuudet saattavat monesti aiheuttaa vaikeuksia minuuden löytämisessä. Tämän vuoksi monet nuoret, ja aikuisetkin, saattavat tuntea elämässään ahdistusta ja epävarmuutta.

3.2 Nuorten elämämpiirit

Fornäs (1993, 31) on esittänyt nuorten maailman koostuvan erilaisista toistensa kanssa kamppailevista instituutioista, sfääreistä (Kuvio 1). Perhe, kaverit, mediat, koulu, työ ja vapaa-aika ovat elämämpiirejä, joiden välillä nuori joutuu päivittäin sukku-loimaan. Nämä instituutiot ja kentät toimivat yksilön elämämaailman ja systeemin, eli valtion ja markkinoiden, välissä. Fornäs ym. (1995, 144) toteavat valtion käyttävän valtaansa hallitakseen yksilöitä ja elämämpiirejä. Samoin myös raha kontrolloi elämämaailmaa ja sfäärejä. Aittola, Jokinen ja Laine (1995, 143) ovat täydentäneet Fornäsin esittämiä nuorten elämämpiirejä yhdellä osa-alueella. Heidän mukaansa myös kulutuksella on tärkeä osa nuorten jokapäiväisessä elämässä.

KUVIO 1. Nuorten elämämpiirit (Fornäs 1993, 31.)

Käsitteinä kenttä tai sfääri on paikkaan sidottu. Niitä ei myöskään voi erottaa ajan ulottuvuudesta. (Siurala 1994, 7.) Kuten jo aiemmin mainittiin, ovat ajan ja paikan rajat kuitenkin murtuneet modernisaation edetessä. Tällä muutoksella on ollut myös

vaikutuksensa elämänpiirien välisiin suhteisiin ja niiden välisiin rajoihin. Esimerkiksi asennoituminen työhön ja vapaa-aikaan on muuttunut. Harrastukset ja muut aktiviteetit vievät nykyään huomattavasti enemmän nuorten ajasta kuin aiemmin. Sfäärien välisten suhteiden muutoksesta voidaan mainita myös koulun ja median lähentyminen. Mediat näyttävät suurta osaa tämän päivän nuorten arjesta. Jottei koulu vie raantuisi liian kauaksi nuorten maailmasta, on alettu pikku hiljaa hyödyntämään medioita opetuksessa. Näin on pyritty parantamaan oppilaiden mielenkiintoa koulua kohtaan. Siuralan (1994, 7 - 8) mukaan ajallinen ja spatiaalinen dimensio linkittävät sfäärit modernisaatiokeskusteluun. “Modernisaatiota koskevissa luonnehdinnoissa eräs keskeinen tematiikka liittyy kehityskulkuun kollektiivisuudesta yksilöllisyyteen, heteronomiasta autonomiaan ja kontrollista itsemääräämiseen.”

Nuoret liikkuvat jatkuvasti elämänpiiristä toiseen, kuten perheen piiristä kouluun ja vapaa-aikaan. Eri sfäärien välillä olisi kuitenkin pyrittävä säilyttämään tasapaino. Toisinaan piirit saattavat törmätä toisiinsa, jolloin niiden väliset ristiriidat aiheuttavat yksilölle vaikeuksia. Nuoret käyvätkin identiteettikamppailuja sekä virallisissa instituutioissa, kuten koulussa ja vapaa-ajanorganisaatioissa, että epävirallisemmissa rakenteissa, kuten perheen tai toveriryhmän keskuudessa. Merkittävää on, kuinka nuoret käyttäytyvät kussakin elämänpiirissä ja kuinka intensiivisesti he kuuluvat näihin piireihin. (Fornäs 1993, 14, 19.) Joku saattaa nuoruudessaan esimerkiksi hyvinkin voimakkaasti pyrkiä pois vanhempien vallasta ja antaa samalla toveripiirinsä vaikuttaa mielipiteisiinsä ja valintoihinsa.

Kuten jo aiemmin todettiin, on sfäärien välillä ja suhtautumisessa niihin tapahtunut muutoksia. Tämän päivän nuoret osallistuvat eri elämänpiireihin hieman toisin kuin ikätoverinsa joitakin vuosikymmeniä sitten. Seuraavaksi esittelen hieman tarkemmin kutakin sfääriä ja niissä tapahtuneita muutoksia. Koska tutkimuksessa on tarkoituksena tarkastella tarkemmin nuorten suhdetta perheeseensä, käsittelemme tätä elämänpiiriä laajemmin.

Kaverit. Suhde ikätovereihin on erilainen kuin esimerkiksi vanhempiin. Ystävykset ovat yleensä suunnilleen samanikäisiä ja tämän vuoksi samankaltaisessa elämäntilanteessa. Lisäksi aikuisen, esimerkiksi vanhemman tai opettajan, ja nuoren välinen suhde ei yleensä ole yhtä tasavertainen kuin kaverisuhde. Tästä syystä kavereille pu-

hutaan myös asioista, joista nuori ei voisi kuvitellakaan puhuvansa vanhemmilleen. Sosiaalisen tuen ohella toverit harjoittavat kuitenkin myös sosiaalista kontrollia. (Frønes 1995, 171, 247.) Muiden nuorten tekemisiä tarkkaillaan aktiivisesti, ja heidän tekemisiinsä ja käyttäytymiseensä puututaan heti, jos se ei täytä yleisesti nuorten keskuudessa hyväksytyjä käyttäytymispiirteitä.

Nuoria revitään kahteen eri suuntaan vanhempien ja kaverien taholta. Samaan aikaan, kun nuoret pyrkivät täyttämään vanhempiensa luomia odotuksia, olisi vanhemmista yritettävä pysyä riippumattomina. Toisaalta myös lojaaliutta ja yhdenmukaista käyttäytymistä tovereidensa kanssa pidetään tärkeänä. Nuoret rimpuilevat kahden tahon välillä yrittäen miellyttää sekä vanhempiensa että kavereidensa toiveita. Tätä kutsutaan kaksoisorientaatioksi.

Nuorisokulttuurit voidaan nähdä vastauksena modernin yhteiskunnan haasteisiin. Ne ilmentävät nuorten ristiriitaisia pyrkimyksiä ja kapinointia vanhempien odotuksia vastaan. Nuoruudessa ihminen on riippuvainen samanikäisten vertaisryhmästä, joka vaikuttaa hänen tapoihinsa ja mieltymyksiinsä. (Puuronen 1997, 151.) Ystävien mielipiteitä kuunnellaan tarkkaavaisina ja monesti nuori saattaa muuttaa itseään, jotta miellyttäisi ihailemiaan ja arvostamiaan tovereita.

Vapaa-aika. Keskeisenä osana nuorten vapaa-aikaan liittyvät vertaisryhmät, alakulttuurit, populaarikulttuuri ja kulutus. Vapaa-aika on usein itseohjautuvaa, mutta toimintaa järjestävät myös eri organisaatiot ja instituutiot. Esimerkiksi monet järjestöt tarjoavat erilaisia kerhoja, tapahtumia sekä muuta yhdessäoloa. Nuorten vapaa-ajan tarpeita vastaamaan on kehittynyt omat kulttuuriteollisuuden muotonsa. (Aapola & Kaarninen 2003, 24.)

Nuoret tapaavat ikätovereitaan monissa eri yhteyksissä. Koulun ohella harrastukset kokoavat samanikäisiä yhteen. Modernissa yhteiskunnassa vapaa-ajasta on tullut aikaisempaa merkityksellisempi elämänsfääri myös nuorille (Siurala 1994, 9). Fornäs (1995, 5) toteaa nuorten olevan kulttuurisesti orientoituneita ja ilmaisevan itseään epätavalliseen tapaan esimerkiksi kirjoituksilla, musiikilla, kuvilla ja pukeutumistyyliällään. Urheilu, matkailu, kotieläimet, kaduilla maleksiminen ja joskus myös lainvas-tainen toiminta kuuluvat lisäksi nuorten vapaa-aikaan (Siurala 1994, 9). Myös popu-

laarikulttuuri yhdistetään usein vapaa-aikaan. Se ymmärretään perheen, koulun ja työn raja-alueeksi, jolloin aikuisten valvonta ja kontrolli koetaan vaikeaksi tai kokonaan mahdottomaksi. Siksi populaarikulttuuri saatetaan kokea uhkana nuorille. (Boëthius 1995b, 48 – 49.)

Tänä päivänä on nuorilla vapaa-aikanaan entistä enemmän mahdollisuuksia valittavana. Jatkuvasti syntyy uudenlaisia harrastuksia ja tyylejä. Esimerkiksi uusia urheilulajeja rantautuu vuosittain, samoin uusia musiikkityylejä. (Reimer 1995, 139.) Enää ei musiikkimakua valita vain rockin, popin ja iskelmän väliltä, vaan tänä päivänä löytyy kymmeniä eri alatyylejä new metallista tranceen ja suomi hip-hopiin. Alakulttuuristen tyylien ja elämänmuotojen valinta voidaan nähdä uusien suhteiden, normien ja elämäntyylien tunnustelevaksi kokeilemiseksi (Fornäs 1998, 294). Samaa elämäntyyliä edustavat nuoret ilmaisevat identiteettiään yhdenmukaisen olemuksen, kulutustottumusten ja vapaa-ajan aktiviteettien kautta (Buchmann 1989, 71).

Koulu. Laine (1997, 17) toteaa, että tämän päivän koulu välittää modernin yhteiskunnan vaatimuksia, kuten kärsivällisyyttä, ahkeruutta ja pitkäjännitteistä työskenteilyä tulevaisuuden hyväksi. Koulun asema on aiempiin sukupolviin verrattuna muuttunut vähemmän tärkeäksi. Siurala (1994, 8, 238) väittää, että koulu koetaan usein kielteisessä valossa. Monet nuoret suuntautuvatkin koulun sijasta harrastuksiin, kaveripiiriin, medioihin ja kulutukseen (Laine 1997, 15). Koulunkäynnin tärkeys tulevaisuutta ajatellen saatetaan jossain määrin ymmärtää ja tunnustaa, mutta poissaolot ja häiriökäyttäytyminen tunneilla kuitenkin viittaavat koulujärjestelmän ja nuorten väliin taisteluihin (Siurala 1994, 238).

Moderni nuoruus toteutuu aikaisempaa moniulotteisemmassa sosiaalisessa ja kulttuurisessa maailmassa. Nuorten elämään tulleet uudet elämänpiirit ovat usein koulutuksen ulkopuolelle jääviä alueita, joissa opitaan erilaisia tietoja, taitoja ja toimintatapoja. Koulu ei ole ottanut tätä seikkaa tarpeeksi hyvin huomioon, ja siksi uudet elämänalueet antavat paremmat mahdollisuudet työstää omaa identiteettiä. (Aittola ym. 1995, 143.) Nuorten ja koulun väliset kamppailut ovatkin seurausta koulun opetus suunnitelman etäisestä suhteesta sekä nuorten vapaa-aikaan että työelämään. Pahimmillaan elämänalueiden erilaiset vaatimukset voivat aiheuttaa nuorelle ristiriitoja. (Siurala 1994, 238, 250.)

Koulun ulkopuolisten elämäntapojen moninaisuus tuo haasteita perinteisille oppimis- ja tiedonjäsentämistavoille sekä perinteisille auktoriteetti ja roolimalleille (Laine 2000, 17). Ziehe (1991, 161) toteaa elämänpiirien toimivan koulun rinnalla tärkeinä oppimisympäristöinä. Hän kirjoittaa “epätavanomaisesta oppimisesta“, oppimisesta sellaisissa tavallisesta poikkeavissa yhteyksissä, joilla on tärkeä asema nuorten elämässä. Aittola ym. (1995, 144) kannustavat koulua näkemään nuorten uudet oppimisympäristöt mahdollisuutena eikä kilpailijoina. Laine (1997, 142) lisää, että esimerkiksi nuorisokulttuurit olisi jossain määrin tuotava kouluun.

Työ. Toisen maailmansodan jälkeen olivat koulutus, työ ja vapaa-aika eriytyneet toisistaan omiksi yhteiskunnallisen ja sosiaalisen toiminnan alueiksi. Modernisaation edetessä viime vuosikymmeninä näiden elämänpiirien on kuitenkin nähty taas lähenevän toisiaan. 1980- ja 1990-lukujen vaihteessa oltiin Suomessa huolestuneita koululaisten työssäkäynnin vaikutuksista koulussa suoriutumiseen. Tilapäistöiden arveltiin lisäävän poissaoloja ja väsymystä sekä vähentävän koulunkäyntimotivaatiota johtaen lopulta koulutusuran katkeamiseen. (Siurala 1994, 198.)

Siurala (1994, 218, 242 - 243) arvioi koululaisten työssäkäynnin ennemminkin heijastavan jotain syvempää muutosta koulun, työn ja vapaa-ajan välisissä suhteissa. Hän toteaa, että kyseessä voisi olla elämänsfäärien lomittaminen sen sijaan, että ne ymmärrettäisiin erillisiksi, perättäisiksi jaksoiksi. Lisäksi tutkimuksissa on saatu viitteitä siitä, että useimmilla ei työssä käynnistä ole haittaa koulussa suoriutumiseen. Pikemminkin nuoret näyttäisivät onnistuneesti sukkuloivan eri elämänpiirien välillä. Huomattava on myös se, että nuorten työssäkäynti on maassamme melko vähäistä verrattuna muihin maihin. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan 15 – 24-vuotiaista henkilöistä töissä käy 233 000 eli reilut 30 % kaikista ikäryhmään kuuluvista (Tilastokeskus 2003).

Mediat. Eri mediat, kuten televisio, radio, videot, cd-soittimet, tietokoneet ja dvd-laitteet, täyttävät suuren osan tämän päivän nuorten elämästä. Monet nuoret ovatkin mestareita käyttämään medioita. Tarjolla on monenlaista elektroniikkaa lähinnä viihdykkeeksi, mutta myös tiedonhankintaan ympäröivästä maailmasta. Tamminen (2001, 235 - 236) kirjoittaa, että nuorten television ja videoiden katseluun sekä tieto-

koneen käyttöön on yhdistetty erilaisia ongelmia kuten liikunnan ja ulkoilun vähyys, väsymys, levottomuus sekä ihmissuhteiden väheneminen ja samaistuminen mediakulttuurin tuottamiin hahmoihin. Toisaalta hallittu medioiden käyttö voi tuoda nuorelle uudenlaisia oppimismahdollisuuksia ja -kokemuksia. Lisäksi on otettava huomioon, että lapset käyttävät mediavälineitä aikuisia sosiaalisemmin, usein yhdessä kavereiden kanssa. Puuronen (2003, 391) toteaaakin, että internet ja kännykät ovat saattaneet muuttaa nuorten ryhmätoimintaa ja sosiaalistumista.

Tutkimus ja keskustelu lapsista ja mediasta on hyvin kaksijakoista. Toisaalta pelätään lasten olevan viattomia uhreja medioiden kynsissä ja toisaalta uskotaan nuoriin viisaina ja osaavina medioiden tuntijoina. Ne jotka puhuvat lapsuuden lopusta näkevät nuoret viattomina toimijoina. Tämän vuoksi heidän selviytymisestään mediakulttuurissa ollaan huolestuneita. Erityisesti televisioita syytetään siitä, että se tarjoaa paljon lapsille ja nuorille sopimatonta aineistoa. Nuorten ei nähdä olevan vielä sellaisessa kehityksellisessä vaiheessa, että he pystyisivät tulkitsemaan tätä informaatiota oikein. Television sanotaan myös tappavan luovuuden ja mielikuvituksen. (Suoranta 2001, 21 - 22.) Vanhempien valvonta laitteiden käytössä nouseekin keskeiseen rooliin. Ikärajojen ja nuorilta kiellettyjen aineistojen avulla on pyritty suojelemaan lapsia aikuisten julmalta maailmalta. Aina tässä kuitenkin ole onnistuttu, ja siksi monet ovat hyvin huolestuneita medioiden ja nuorten suhteesta. Boëthius (1993) väittää median jopa aiheuttavan moraalista paniikkia.

Toinen näkemys mediasta ja nuorista on aivan vastakkainen. Tällaiset mielipiteet korostavat lasten olevan medialukutaitoisia. Korostetaan nuorten olevan kulttuurin tuottamisen eturintamassa; informaatiovallankumouksen ja digitaalisen maailman keskuksessa. Nuorten sanotaan jopa hallitsevan mediakulttuuria ja sen toimintaperiaatteita paremmin kuin aikuisten. (Suoranta 2001, 27.) Laine (2000, 183) toteaa populaarikulttuurin ja median olevan suurelle osalle nuorista tärkeitä sekä emotionaalisina että kognitiivisina oppimisympäristöinä. Myös Reimer (1993, 235, 244) mainitsee medioiden hyvistä puolista. Niiden avulla voidaan esimerkiksi yhdistää erilaisia sfäärejä uudella tavalla. Esimerkiksi koulun ja vapaa-ajan yhdistäminen onnistuu massamedioiden avulla hyvin. Tämän vuoksi monet koulut ovatkin ottaneet osaksi opetustaan muun muassa tietokoneet ja television. Suoranta (2001, 19) muistuttaakin, että koulujen opetussuunnitelmissa pitäisi olla digitaalisessa kulttuurissa pärjäämisen

eväitä.

3.3 Nuorten suhde perheeseen

Giddensin (1992) kuvausta puhtaasta suhteesta on pidetty ihmissuhteiden ihanteena 1980-luvulta lähtien. Teorian mukaan suhdetta kannattaa ylläpitää, mikäli se on antoisaa oman persoonallisuuden kehityksen kannalta. Ihanteen mukaan voidaan arvioida myös suhdetta esimerkiksi siskoihin, serkkuihin ja isovanhempiin. Kuitenkin on todella harvinaista, että vanhempi suhtautuisi tämän periaatteen mukaisesti lapseensa. (Rotkirch 2000, 187.) Näreen ja Lähteenmaan (1992, 330) mukaan vanhemmuus onkin tämän päivän postmodernissa yhteiskunnassa ehkä ainoa asia, johon olisi sitouduttava loppuelämäksi.

Giddens (1999) väittää myöhemmin julkaistussa luentosarjassaan, että myös vanhemmuus olisi siirtymässä puhtaaksi suhteeksi. Tosin hän lisää, että puhdas suhde on lähinnä abstrakti ihanne, ei sellaisenaan toteutuva. Rotkirchin mukaan Giddens yleistää asioita. Hänen mielestään perinteisen vanhemmuuden tilalle on tullut ihanne tottaalisesta suhteesta. Rotkirchin mukaan vanhemmuus on muuttunut yhä eriytyneemmäksi ja lohkoisemmaksi käsitteeksi, vanhemmuus on pirstoutunut. Pirstoutumisella hän tarkoittaa vanhemmuuden jakamista "väärin", väkisin. (Rotkirch 2000, 188 - 189, 190, 192.)

Tämän päivän Suomessa voidaan havaita jaettava vanhemmuutta. Käsite merkitsee Rotkirchin (2000, 192 – 193) mukaan äidin ja isän tasavertaista osallistumista lasten hoitoon ja kasvatukseen. Jaettava vanhemmuutta edistävät myöhäinen avioliiton solmimisikä, lapsien hankkiminen vanhemmalla iällä, urbaani elinympäristö ja ystäväverkosto sekä vähäiset yhteydet sukulaisiin. Kasvatusvastuun jakaminen saattaa joskus myös olla käytännöllisin ja taloudellisin ratkaisu. Koska sekä isän että äidin on käytävä töissä taloudellisista syistä, on perhe-elämän niukan ajan vuoksi vanhemmuuden tehtävät jaettava.

Perhe on kokenut viime vuosikymmeninä rajuja muutoksia. Esimerkiksi perhekoot

ovat merkittävästi pienentyneet ja on syntynyt perhesuunnittelua, mikä ei traditionaalissa maatalousyhteiskunnassa olisi tullut mieleenkään. (Rotkirch 2000, 190.) Lasten ja heidän vanhempiensa muodostama ydinperhe oli modernissa elämänmuodossa tyypillinen (Takala 1993, 579). Ydinperhe on säilyttänyt vankan asemansa, vaikka postmodernissa yhteiskunnassa perhepiiri on alkanut laajentua. Hallitsevan perhemallin, ydinperheen, rinnalle on tullut useita erilaisia, kulttuurisesti hyväksytyjä perhemuotoja (Virkki 1994, 6; Takala 1993, 579). Nykyään tapahtuva perheiden laajeneminen ei ole samalla tavalla sidottu verisukulaisuuteen kuin esimodernissa maailmassa, vaan perhepiirit suurenevät avioerojen ja uusperheiden syntymisen seurauksena. Näin ollen yhdessä asuminen ei enää perhettä määriteltäessä ole yhtä merkittävässä asemassa kuin aiemmin. (Takala 1993, 579.)

Myös patriarkaaliset roolit ja velvoitteet ovat kadonneet modernissa maailmassa. McCannell menee jopa niin pitkälle, että hän väittää, ettei postmodernissa yhteiskunnassa juuri enää ole vanhemmuutta. Aikuiset ovat paljastuneet haavoittuviksi ja ovat nykyään lohdutusta kaipaavien lasten asemassa. (Rotkirch 2000, 190 – 191.) Tänä päivänä eronnut äiti saattaa esimerkiksi keskustella lapsensa kanssa ihmissuhteistaan ja hakea tältä lohdutusta ja tukea.

Relanderin (2000, 292) mukaan 1960-luvun lopulla vanhemmat yrittivät näyttää ja käyttäytyä niin kuin vanhempien kuuluu. Heillä ei kuitenkaan ollut tarjota eväitä muuttuvaan todellisuuteen. “Meillä ei ole teiltä mitään opittavaa” julistettiin lähes jokaisessa Teinilehden numerossa 60-luvun lopulla. “Tuolloin nuorten isäkapinan kohteena ei ollut isän kompetenssi vaan pikemminkin sen puute. Useat vanhemmat ja opettajat tunsivat nopean yhteiskunnallisen muutoksen keskellä itsensä avuttomiksi antamaan selkeitä vastauksia nuorille (Tarvainen 1993, 23). Aikakirjoihinkin tuo vuosikymmen on jäänyt aikana, jolloin nuoret alkoivat näkyvästi vastustaa vanhempiaan ja muita auktoriteetteja.

1960-luvulta voidaan löytää merkkejä nuorten rajuisista pyrkimyksistä irtaantua vanhemmistaan. Nuoret alkoivat pohtia suhdettaan äitiinsä ja isäänsä. Kodin sijaan he alkoivat suuntautua kohti aikakaudella kukoistaneita liikkeitä ja kokeilemaan uusia, vaihtoehtoisia elämäntyyliä. (Jallinoja 1991, 126.) Tänä päivänä aikuistuva nuori ei voi enää samaistua aikuisiin samalla tavalla kuin traditionaalissa yhteiskunnassa.

Samaistumiskohteiksi ovat tulleet toiset nuoret sekä työelämän alati kasvavat vaatimukset. (Relander 2000, 292.)

Sosiaalipoliittisilla toimilla ja päätöksillä on ollut oma osuutensa lasten ja heidän vanhempiensa välisten suhteiden muuttumisessa. Etenkin 1970- ja 1980-luvuilla tapahtui muutos lasten oikeuksissa. Isyyslain sekä lapsen huolto ja tapaamisoikeuden säätämisen seurauksena otettiin askel kohti postmodernia, ei-hierarkkista perhemallia. Lapselle oli annettava mahdollisuus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin huomioon ottaen lapsen yksilölliset tarpeet ja toivomukset. Aiemmin yhteiskunnassa lapsen edustajana oli toiminut perhe, mutta tänä päivänä lapsella on yksilönä yhä enemmän suoria suhteita valtioon. Kasvatuksellinen näkökulma on muuttunut vanhempien autonomisesta vallasta lasten oikeuksiin. (Takala 1993, 586 - 587, 591.)

Dencikin (1989) mukaan vanhemmat ovat tänä päivänä ensimmäistä kertaa tilanteessa, jossa he eivät enää voi kasvattaa lapsiaan samalla tavalla kuin heidät itse on kasvatettu (Takala 1993, 595). Kun yhteiskunta aiemmin rakentui selkeille auktoriteetisuhteille, on nyt vanhempien ja lasten välisen alistussuhteen tilalle tullut periaatteellinen tasavertaisuus (Jokinen 1996, 25; Takala 1993, 591). Lasten ohella myös vanhemmat kasvavat seurattessaan jälkikasvunsa kehittymistä. Aikuisten ja nuorten välinen kasvatussuhde on korvautunut nuorten itsekasvattautumisena. Nuoret nähdään yksilöinä, jotka tietävät itse mitä tarvitsevat. Lapsia kehoitetaan jo pieninä huolehtimaan itsestään, ottamaan vastuuta ja olemaan omatoimisia. Heitä ohjataan ja neuvotaan, mutta valmiiden ratkaisujen antamista vältetään. Vanhemmille jää näin ollen tehtäväksi lähinnä seurata itsekasvattautumista sekä tukea lapsiaan taloudellisesti ja ohjata heitä harrastusten pariin. (Hoikkala, 1993, 49, 52 - 53, 55; Jokinen 1996, 25.)

Nyky-yhteiskunnassa kasvatusta ja socialisaatio katsotaan erityisesti ammattilaisten tehtäväksi. Kasvatuksen asiantuntijat ja ammattilaiset jakavat lapselle ja hänen vanhemmilleen ohjeita ja neuvoja yksilön kehittyessä vastasyntyneestä aikuiseksi. Vanhemmille näyttää jäävän varsin pieni rooli nuoria koskevassa julkisessa keskustelussa. Kuitenkin nuorten rikkoessa rajoja syyt johtavat aina kotiin. Sitä, kuinka jokainen lapsensa hoitaa, pidetään vanhemman kansalaisuuden keskeisenä mittana. (Hoikkala 1993, 47, 235.) Ziehe (1991, 92, 99) väittää, että työelämän kiireisen tahdin seurauksena lapsia monesti laiminlyödään. Lapset koetaan taakkana ja tämä aiheuttaa

syällisyyttä monelle vanhemmalle. Niinpä lapsille pyritään jollakin tapaa hyvittämään menetetty aika.

Perinteisesti aikuisille kuuluneet elämänalueet, kuten sukupuolisuuden ja ihmissuhteiden ongelmat, ovat tämän päivän nuorten helpommin saavutettavissa ja tarkkailtavissa. Kärjistyneimmillään ilmiö tulee esiin tapauksissa, joissa lapset myötäelävät ja jopa auttavat vanhempiansa avioliiton ongelmissa, avioeroissa ja uusissa ihmissuhdeyhteyksissä. Kun nuoret tulevat tietoisiksi aikuisten kokemuksista, he kykenevät myös kritisoimaan vanhempiaan. Nuori, joka osaa tarkkailla ja tulkita aikuisia, osaa myös hyvin perustella väitteensä heitä vastaan. Vanhemmille käykin yhä vaikeammaksi väittää, että heidän ikänsä tuoma etumatka toisi edun todellisuuden ymmärtämisessä ja ongelmien ratkaisussa. Vanhempien "reviiri" näyttää kaventuvan uhkaavasti. (Ziehe 1991, 42 – 44.)

Perheen modernisoitumista sekä siihen liittyvää yksilöllistymistä ja tehtävien eriytymistä on pidetty perinteisesti perhetutkimuksen piirissä negatiivisena asiana. Toisaalta yksilöllistyminen voidaan nähdä myös suotuisana kehityksenä, joka luo tilaa ja suvaitsevuuksia uusille ja erilaisille perhemuodoille. (Virkki 1994, 6 – 7.) Modernin perhe-elämän tehtäviksi Gerris (1994, 146) näkee kiintymyksen ja läheisyyden kokemisen ja osoittamisen, taloudellisen yhteistyön, resurssien jakamisen sekä sosialisointia.

Rotkirchin (2000, 198) ajatuksen mukaan nykyinen kehitys ei ole suoraviivaisesti pyrkimystä pois traditionaalisesta yhteiskunnasta, vaan perheen ilmiöt vuorottelevat ja toistuvat eri toteutuksissa spiraalin tavoin. Tämän vuoksi omaa postmodernia aikaamme tulisi vertailla mieluummin esimoderneihin aikakausiin kuin moderniin aikaan. Postmodernilla perheellä on tietenkin myös omalle ajalleen tunnusomaisia piirteitä. Lapsiluvun vähentymisen lisäksi on tapahtunut muutos painopisteessä, on siirrytty tuotannosta kuluttamiseen. Tunteista on myös tullut erittäin tärkeä osa perheenjäsenten välistä arkea. Kasvatuksessa korostetaan yhä enemmän yhteistyötä, keskustelua, vuorovaikutusta ja sukupolvien tasavertaisuutta, jopa lasten ja vanhempien välistä kaveruutta (Jokinen 1996, 25; Hoikkala 1993, 49).

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimustehtävä

Tutkimuksen tarkoituksena on *tutustua Suosikin nuortenpalstakirjoituksiin sekä kartoittaa, miten ne ilmentävät nuoruutta ja modernisaatiota kahtena eri aikakautena 1969 - 1970 ja 1999 - 2000*. Tarkastelun kohteena on, miten usein nuorten kirjoituksissaan käsittelemät ongelmat liittyvät Fornäsin esittämiin elämänpiireihin. Toisin sanoen kartoitetaan, millaisista aiheista nuoret palstalle kirjoittavat. Tarkemmin analysoidaan nuorten suhdetta perheeseen eli millaisissa asiayhteyksissä vanhemmista ja sisaruksista palstalle kirjoitetaan. Tutkimuksessa pyritään etsimään, millaisia modernin ja postmodernin ajan piirteitä kirjoituksista löytyy. Tarkoituksena on edellä mainittujen seikkojen lisäksi vertailla kahden eri aikakauden kirjoituksia keskenään. Mielenkiintoista on nähdä, onko teksteissä löydettävissä yhtäläisyyksiä vai poikkeavatko ne suuresti toisistaan.

Tutkimuksen kohteena olevat asiat voidaan tarkentaa tutkimusongelmiksi seuraavaan tapaan:

1. Missä määrin nuorten elämänpiirit näkyvät kirjoituksissa eri aikakausina?
2. Millaisia asioita nuoret kertovat kirjoittaessaan perheistään eri aikakausina?
3. Miten kirjoituksissa näkyvät modernin ja postmodernin ajan piirteet?

4.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkielmassani analysoin tekstiaineistoa, kirjeitä, jotka nuoret ovat lähettäneet Suosikin nuortenpalstalle. Eskolan ja Suorannan (1999, 120) mukaan juuri joukkotiedotuksen ja populaarikulttuurin tuottamat aineistot soveltuvat mainiosti laadullisen analyysin kohteeksi. Tutkimukseni onkin pääosin kvalitatiivista tutkimusta.

Tutkimusmenetelmänä käytän sisällönanalyysia. Tuomi ja Sarajärvi (2000, 86) toteavat, että joukkotiedotuksen dokumenttien, kuten sanoma- ja aikakauslehtien, elokuvien sekä radio- ja tv-ohjelmien analyysissa voidaan tietyin ehdoin käyttää sisällönanalyysia. Joissakin yhteyksissä samasta menetelmästä käytetään nimitystä sisällön erittely. Sisällön erittelyllä tarkoitetaan joukkoa menettelytapoja, joita hyödynnettäessä dokumenttien sisällöstä voidaan tehdä havaintoja ja kerätä tietoja (Pietilä 1976, 4).

Sisällönanalyysilla voidaan tarkoittaa joko yksittäistä metodia tai väljää teoreettista kehystä. Sitä käytetään, kun keskitytään ymmärtämään kommunikaation sisältöä, kielen tyypillisiä piirteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 93.) Tulkinta tekstin, puheen tai kuvan sisällöstä syntyy tutkijan harkinnan tuloksena, ei vain tietyn normiston tai mittausten perusteella. Sisällönanalyysi voi olla kvalitatiivisen sijaan myös kvantitatiivista. (Toivonen 1999, 125.) Tiedot voidaan siis kerätä aineistosta joko sanallisessa muodossa, sanallisina ilmaisuina tai määrällisessä muodossa, luokiteltuina ja tilastoituina (Pietilä 1976, 53). Luokiteltaessa aineistoa, siitä määritellään luokkia ja lasketaan, kuinka monta kertaa kukin luokka esiintyy aineistossa. Teemoiteltaessa painottuu se, mitä kustakin teemasta on sanottu. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 94.)

Tässä tutkimuksessa on käytetty sekä luokittelua että teemoittelua. Pietilä (1976, 55) kirjoittaakin, että samassa tutkimuksessa voidaan informaatiota joutua keräämään useammalla eri tavalla. Aineiston analysointi jakautuu kolmeen osaan tutkimusongelmien mukaan. Ensimmäisessä vaiheessa tutkin kirjoitusten aiheita ja nuorten elämänpiirien esiintymistä niissä. Teorialähtöisessä sisällön analyysissa aineiston luokittelu perustuu aikaisempaan viitekehukseen eli teoriaan tai käsitejärjestelmään (Tuomi & Sarajärvi 2002, 116). Käytinkin luokittelussa pohjana Fornäsin (1993, 31) esittämää jakoa nuorten elämänpiireistä. Sijoitin kirjeiden aiheet elämänpiirin mukaisiin luokkiin ja laskin, montako kirjoitusta kuhunkin luokkaan kuuluu. Eskola ja Suoranta (1999, 186) toteavat perinteisessä sisällön erittelyssä kuvattavan tekstin sisältöä juuri kvantitatiivisesti. Tällöin lasketaan, kuinka monta kertaa jokin asia on kirjoituksessa mainittu eli mittausta tapahtuu frekvenssimittauksena.

Toisessa analyysivaiheessa keskityin seuraavan tutkimusongelman mukaisesti tutki-

maan tarkemmin elämänpiiriä. Tarkastelin, missä valossa nuoret kirjoittavat perheistään, ja mitä asioita he silloin käsittelevät. Tarkastelin vanhempia ja uudempia kirjoituksia erillään ja kokosin perhettä käsittelevät aiheet teemoiksi. Tuomi ja Sarajärvi (2002, 49, 111) toteavat, että tekstin tai toiminnan merkityksiä tutkittaessa etsitään niistä usein yhtäläisyyksiä ja kootaan niiden avulla teemoja. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä pelkistämällä pyritään informaatiosta karsimaan epäolennainen ja tiivistämään aineisto tutkimustehtävien kannalta olennaisiin ilmauksiin.

Kolmannessa vaiheessa tarkoitukseni oli tarkastella kirjoituksia modernisaation näkökulmasta. Toisin sanoen tutkin, millaisia modernin ja postmodernin ajan piirteitä teksteistä löytyy. Apuna ominaisuuksien etsimessä toimi Hautamäen (1996, 39) esittämä taulukko modernin ja postmodernin eroista.

4.3 Suosikin nuortenpalsta aineistona

Tutkimuksen aineistoksi valitsin Suosikki-lehden kirjepalstalle (Jammu / Jammukirjeet / Jammun palsta) vuosina 1969, 1970, 1999 ja 2000 tulleet kirjoitukset. Lehden valinnassa ei ollut suuria vaikeuksia, sillä Suosikki on ehkä ainoa lehti, joka on nimensä mukaisesti ollut nuorten suosikki aina vuodesta 1961 lähtien. 1960-luvulla Suosikki oli ensimmäisiä julkaisuja, joissa käsiteltiin nuorten omaa maailmaa. Lehti toimi tuolloin väylänä uusimpien nuorisokulttuurin tuulahdusten löytämiseksi.

Tänä päivänä Suosikki on pohjoismaiden suurin nuorisolehti ja sillä on Suomen Gallupin tekemän lukijaestimaatin mukaan noin 267 000 lukijaa. Lukijoista 60 %:a on naisia ja 40 %:a miehiä, iältään enimmäkseen 12 – 19-vuotiaita. Suurin osa lukijoista asuu kaupungeissa mutta kuitenkin yli kolmannes maaseudulla. Lehdessä käsitellään musiikin ohella paljon muitakin nuoria kiinnostavia aiheita, kuten idoleita, pelejä, tietokoneita, muotia, harrastuksia sekä erilaisia tapahtumia. (Yhtyneet kuvalehdet).

Jammun palsta ilmestyi Suosikissa ensimmäisen kerran vuonna 1963. Palsta on siis toiminut nuorten omien mielipiteiden kanavana jo neljän vuosikymmenen ajan. Jammulle nuoret voivat kirjoittaa mieltään askarruttavista asioista, kommentoida ikä-

tovereidensa kirjeitä tai antaa heille neuvoja ja vinkkejä. Jammuna toiminut henkilö on vaihtunut vuosien kuluessa. Alkuaikoina kirjeisiin teräviä vastauksiaan antoivat esimerkiksi silloiset päätoimittajat. Tänä päivänä nuorten ongelmiin suhtaudutaan hieman vakavammin, joten Jammuna toimiva henkilö on koulutukseltaan psykologi. Nuoret lähettävät palstalle kuukaudessa 20 – 50 kirjettä ja noin 50 sähköpostiviestiä. Aiemmin kirjeiden ulkoasua ei ole siistitty, mutta vuoden 2003 alusta lähtien tällainen tapa on otettu käyttöön. (S. Viertola, henkilökohtainen tiedonanto 14.5.2003)

1969 ja 1970 vuosien lehdet valitsin tutkimuksen kohteeksi, sillä tuon ajan kirjoituksissa voidaan ajatella näkyvän modernin ajan piirteitä. Näin oli mahdollista rakentaa vertailuasetelma tämän päivän postmoderneihin kirjoituksiin ja nuorten maailmaan kuuluviin asioihin. Koska vuosikertojen välillä on aikaa kolmekymmentä vuotta, on yhteiskunnassa ja nuorten elämässä tapahtunut sen verran muutoksia, että ne mahdollistavat vertailuasetelman rakentamisen. 1960-luvun loppu oli lisäksi erityisesti nuorten kannalta värikästä ja aktiivista aikaa. Myös vuosituhannenvaihdetta erilaisine uhkakuvineen on mielenkiintoista tarkastella.

Suosikki on ymmärrettävästi kokenut suuria muutoksia aikojen saatossa ja tekniikan kehittyessä. Lehden alkuvaiheissa 1960-luvulla palsta haki muotoaan. Aluksi kirjoitukset olivat enemmänkin kommentteja artisteista tai lehden sisällöstä. Vuosikymmenen lopulta lähtien Jammun palsta alkoi kuitenkin muotoutua sisällöltään nykyiseen muotoonsa eli nuoret kirjoittivat Jammulle ongelmistaan ja ajatuksistaan. Jammun palsta ei siis aina ole ilmestynyt aivan samanlaisessa muodossa. Tänä vuonna palstan nimikin vaihdettiin uuden päätoimittajan toiveesta.

Mielipidekirjoitukset on kirjoitettu nimimerkillä, joten kirjoittajan ikä tai sukupuoli ei välttämättä käy tekstistä ilmi. Joskus on vaikeaa arvioida, millaiset nuoret lehteen kirjoittavat tai palstaa lukevat. 1960-luvulla lehden suurkuluttajia olivat ehkä lähinnä kaupungeissa asuvat keskiluokkaiset ja ylempään luokkaan kuuluvat nuoret. Kirjoituksista voi kuitenkin päätellä, että myös monet maaseudun viljelijäperheiden lapset lukivat Suosikkia. Pojat eivät yleensä ole yhtä innokkaita kirjoittamaan lehtiin kuin tytöt. Suosikissa on kuitenkin se hyvä puoli, että se on selkeämmin molemmille sukupuolille tarkoitettu julkaisu kuin esimerkiksi muut tämän päivän nuortenlehdet kuten Sinä & Minä ja Sisters.

4.4 Aineiston analyysi

Tutkimusaineistona käytin siis Suosikin nuorenpalstakirjoituksia. Tarkasteluyksikkönä oli yksi nuoren kirjoittama kirje. Analyysin aloitin tarkastelemalla, kuinka kirjeiden aiheet sijoittuvat eri elämänpiirien luokkiin. Tässä apuna käytin Fornäsin esittämiä nykynuorten elämänpiirejä. Luokkia hahmoteltaessa voidaan avuksi ottaa jokin ulkopuolinen käsitejärjestelmä, viitekehys tai teoria. Kaikkien alkioiden, joiden voidaan ajatella ilmaisevan samaa ilmiötä, pidetään ilmiötä vastaavan sisältöluokan ilmaisijoina eli indikaattoreina. (Pietilä 1976, 94, 97.)

Elämänpiirit. Aloitin lukemalla kirjoituksia läpi ja laskemalla, kuinka monta kirjettä kustakin elämänpiiristä esiintyy. Annoin kirjoitukselle nimen eli aiheen, jota se pääasiassa käsitteli. Joissakin kirjeissä puhuttiin toki useammastakin elämänpiiristä, mutta pyrin silti valitsemaan sen, joka kattaisi tekstin idean parhaiten. Kaikkia kirjoituksia ei ollut helppo nimetä. Runsaasti oli myös sellaisia kirjeitä, jotka eivät kuuluneet mielestäni mihinkään elämänpiiriin. Erityisesti uudemmissa Suosikeissa nuoret kirjoittivat paljon muun muassa pahasta olostaan ja itsemurhayrityksistään. Näitä kirjeitä en laskenut kuuluviksi elämänpiireihin.

Tein kahdelle paperille taulukot, havaintomatriisit, joihin sijoitin ylös elämänpiirit (perhe, kaverit, koulu, työ jne.) sekä luokan muut. Vasempaan reunaan kirjoitin alileikkain lehtien numeron. Toiselle paperille kokosin vuosien 1969 ja 1970 Suosikkien tiedot ja toiselle vuosien 1999 ja 2000 tiedot. Pietilä (1976, 34) toteaaakin luokittelun ja tilastoinnin olevan usein välttämätöntä pyrittäessä vertailevaan kuvailuun. Taulukoihin merkitsin tukkimiehen kirjanpidolla, montako mainintaa kustakin elämänpiiristä yhdessä lehdessä oli. Luokkaan muut sijoitin elämänpiirien ulkopuolelle jääneet kirjoitukset. Lopuksi laskin alle yhteen, kuinka monta mainintaa kukin luokka oli saanut vanhemmissa ja uudemmissa lehdissä.

Perheteemat. Seuraava vaihe oli perhettä koskevien kirjeiden kopioiminen. Leikkasin vanhempia ja sisaruksia käsittelevät kirjoitukset ja liimasin ne papereille, taas vanhemmat ja uudemmat erilleen. Merkitsin kirjoitusten yläreunaan ylös lehden numeron ja ilmestymisvuoden. Perhettä koskevia kirjoituksia oli vuosien 1969 ja 1970

lehdissä 36 kappaletta sekä vuosien 1999 ja 2000 lehdissä 60.

Analyysiyksikkönä toimi taas yksi kirje. Pyrin tekstejä lukemalla saamaan yleiskuvan kirjoituksista ja kokosin paperille tiivistetysti jokaisen perhettä käsittelevän tekstin aiheen. Ennen kun ehdin käsitellä kaikki kirjoitukset läpi, huomasin, ettei uusia aiheita enää juurikaan löydy. Tällaista tilannetta, jossa aineisto alkaa toistaa itseään, kutsuttavan saturaatioksi. Tällöin ei tutkimusongelman kannalta saada enää uutta tietoa. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 89; Eskola & Suoranta 1999, 62 - 63; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 169.) Keräämistäni aiheista aloin ryhmitellä samaan asiaan viittaavia käsitteitä ja yhdistellä niitä suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Lopulta päädyin perhettä käsitteleviin teemaluokkiin, jotka nimesin luokkien sisältöjä kuvaavilla käsitteillä. Teemoja muodostui vanhemmissa kirjoituksissa 5 ja uudemmissa 12.

Modernin ja postmodernin piirteet. Haastavin osa analyysia oli löytää kirjoituksista moderneja ja postmoderneja piirteitä. Tähän syynä oli esimerkiksi se, että käsitteet ovat monitulkintaisia ja läheisessä yhteydessä toisiinsa. Eskola ja Suoranta (1999, 147) toteavat tulkintojen tekemisen olevan usein ongelmallisin vaihe laadullisessa tutkimuksessa. Kuinka osuvia tai kuvaavia tulkinnat ovat, on viime kädessä kiinni tutkijan tieteellisestä mielikuvituksesta. Myös tässä työssä vaarana oli, että teen liian pitkälle vedettyjä johtopäätöksiä.

Apuna piirteiden kartoituksessa käytin Hautamäen (1996, 36; ks. 2.3 Modernin ja postmodernin eroja) esittämää jaottelua modernin ja postmodernin eroista. Kävin kirjoitukset läpi tarkkaillen, miten modernisaatio heijastuu teksteistä. Kirjasin paperille kaikki lehdet ja kirjeet, joista löysin viittauksia aikakausiin. Näin sain selville ne ominaisuudet, jotka kirjoituksissa oli havaittavissa. Aineiston laajuuden vuoksi en pystynyt käymään tutkimusongelman vaatimalla tarkkuudella kaikkia lehtiä läpi. Päädyin toteuttamaan tutkimuksen otannalla. Arvoin jokaiselta vuodelta kaksi lehteä, joten lehtiä tutkimukseen tuli mukaan yhteensä 8 (3/1969, 7/1969, 7/1970, 11/1970, 3/1999, 9/1999, 1/2000 ja 9/2000), joissa kirjoituksia oli kaikkiaan 108.

4.5 Luotettavuus

Hirsjärvi ym. (2000, 155) toteavat kvalitatiiviselle tutkimukselle olevan tyypillistä, että aineistoa tarkastellaan usein kokonaisuutena. Tutkija luottaa omiin havaintoihinsa tiedon hankinnassa. Lähtökohtana on aineiston monitasoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. Tässä tutkimuksessa, kuten useimmissa kvalitatiivisissa tutkimuksissa, luotettavuuden heikkoutena on tutkijan tekemä tulkinta aineistosta. Se, kuinka olen tehnyt omat johtopäätökseni, esimerkiksi kirjeiden sijoittamisesta elämänpiirilukitukseen, perhettä käsittelevien teemojen rakentamisesta tai modernin ja postmodernin piirteistä, ei ole ainoa tapa analysoida ja tulkita kyseistä aineistoa. Toisistaan poikkeavia tuloksia voi syntyä yhtä monia kuin on aineiston analysoijiakin. Toivonen (1999, 128) toteaaakin, että erityisesti sisällönanalyyseissä ei ole aina varmaa, että henkilöt tulkitsevat tietyn asian samalla tavalla.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan on pyrittävä antamaan lukijalle riittävästi tietoa tutkimuksen tekemisestä. Luotettavuutta pystytään arvioimaan paremmin, kun tutkija selostaa raportissaan mahdollisimman tarkasti aineistosta, analyysiprosessista ja tekemistään johtopäätöksistä. Luotettavuus kohe nee siis, jos tutkimuksen kaikkia vaiheita kuvataan yksityiskohtaisesti ja tarkasti. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 138; Hirsjärvi ym. 2000, 214.)

Tarkan selostuksen ohella olen pyrkinyt parantamaan luotettavuutta runsaiden esimerkkien avulla. Kirjeiden otteiden on tarkoituksena selventää lukijalle, kuinka olen esimerkiksi elämänpiirit ymmärtänyt ja niiden luokat rajannut. Pietilä (1976, 94, 35) kirjoittaakin, että tilastollinen ja yleistävä kuvailu saattaa jäädä hyvin epähavainnolliseksi, jos sitä ei elävöitetä asiaa kuvaavilla yksityiskohdilla. Hänen mukaansa sisältöluokat olisi määriteltävä esittämällä mahdollisimman täsmällisesti ehdot, joiden perusteella kukin sisältö on luokkaan sijoitettu. Objektiviisempaan ja systemaattisempaan tutkimukseen päästään, kun nämä ehdot määritellään täsmällisesti ja sisältöluokan alkiot kerrotaan mahdollisimman tyhjentävästi.

Täysin objektiiviseen analyysiin en voi kuitenkaan päästä, sillä aiemmat tietoni ja kokemukseni aiheista, asenteeni, arvoni sekä tietämykseni aikakaudesta vaikuttavat

tekemiini tulkintoihin. Pietilä (1976, 137) toteaakin: “Sisältöluokkien ja niiden esiintymisehtoja määriteltäessä joudutaan usein käyttämään tulkinnanvaraisia käsitteitä ja näiden ymmärtämiseen vaikuttavat monet seikat, kuten luokittelijan persoonalliset kokemukset, tiedon määrä, tapa suhtautua asioihin, asenteet jne.”

Tutkijan oletetaan myös sisäistäneen tutkimuksen kohteena olevan yhteiskunnan ja aikakauden kulttuurin (Toivonen 1999, 125). Nuorempien lehtien aikakausi on vielä hyvin muistissani, sillä eihän niiden ilmestymisajankohdasta ole kuin muutama vuosi. Sen sijaan 1960- ja 1970-lukujen vaihdetta en ole henkilökohtaisesti kokenut. Näin ollen en täysin pysty ymmärtämään aikakautta, jossa tuon ajan nuoret ovat eläneet.

Tutkimuksen tulokset eivät ole kovin hyvin yleistettävissä vaan ne pätevät ainoastaan juuri tässä tietyssä aineistossa. Kirjeethän eivät kuvasta koko nuorison elämää, sillä kaikki eivät eri syistä lue lehteä tai kirjoita palstalle. Myös lehden tekijöillä on osaltaan vaikutusta siihen, millaisia vastauksia tutkimusongelmiini sain. Kaikkia kirjoituksia ei luonnollisestikaan pystytä julkaisemaan, joten käytössäni oli vain pieni, tarkoin valittu osa toimitukseen tulleista nuorten kirjeistä. Lisäksi tekstejä on saatettu jossain määrin lyhentää tai muokata. Tässä vaiheessa on jotain tutkimusongelmieni kannalta oleellista saattanut jäädä pois.

5 TULOKSET

5.1 Elämänpiirien jakautuminen kirjoituksissa

Tässä analyysivaiheessa tarkastelun kohteena oli yhteensä 662 kirjettä, jotka olivat ilmestyneet Suosikki-lehden kirjepalstalla kahtena eri aikakautena (Taulukko 2). Vuosina 1969 ja 1970 lehdessä julkaistiin 387 kirjettä ja vuosina 1999 ja 2000 yhteensä 275 kirjettä. Yhdessä lehdessä oli keskimäärin 14 kirjoitusta. Vanhemmissa numeroissa kirjeitä julkaistiin hieman enemmän (n. 16/lehti) kuin uudemmissa (n. 11/lehti). Tänä päivänä noin kuudesosa toimitukseen tulleista kirjeistä ja sähköpostiviesteistä päätyy lehteen.

TAULUKKO 2. Kirjeiden jakautuminen elämänpiirien mukaan.

Suosikki	Kirjeiden aiheet							Yhteensä % (n)
	Perhe %	Kaverit %	Vapaa-aika %	Koulu %	Työ %	Mediat %	Muut %	
1969 & 1970	9,3	23,5	24,3	2,8	0,5	11,1	28,4	100,0 (387)
1999 & 2000	21,8	28,7	3,3	2,5	0,0	0,7	42,9	100,0 (275)
Yhteensä	14,5	25,7	15,6	2,7	0,3	6,8	34,4	100,0 (662)

Kun tarkastellaan yhdessä sekä vanhempien että uudempien kirjoitusten jakautumista, voidaan havaita, että suurin osa kirjeiden aiheista sijoittui luokkaan muut. Elämänpiireistä eniten mainintoja saivat kaverit, vapaa-aika ja perhe. Myös mediat - luokkaan sijoittui melko monta kirjettä. Sen sijaan koulusta ja työstä eivät nuoret kovinkaan usein kirjoittaneet. Vanhemmissa lehdissä yli neljännes kirjoituksista sijoittui luokkaan muut. Nuoret kirjoittivat tuolloin elämänpiireistä eniten vapaa-ajasta. Lähes yhtä suosittu kirjeiden aihe on kaverit. Media ja perhe eivät sen sijaan innosta neet nuoria aivan yhtä usein kirjoittamaan palstalle. Vielä harvemmin palstakirjoituksissa keskityttiin tarkastelemaan kouluun tai työhön liittyviä asioita.

Myös uudemmissa lehdissä luokka muut sai eniten mainintoja. Elämänpiireistä kave-

rit oli noussut suosituimmaksi kirjeiden aiheeksi. Perheeseen liittyvistä tapahtumista ja ongelmista kirjoitettiin myös paljon. Sen sijaan muut elämänpiirilukot jäivät selvästi pienemmille osuuksille. Myös Taipale (1993, 46) sai nuortenpalstakirjoituksia tutkivassa pro gradu -tutkielmassaan samansuuntaisia tuloksia. Hänen tutkimuksensa mukaan palstoille kirjoitettiin eniten ihmissuhteista. Tähän luokkaan hän oli laskenut kuuluviksi kirjeet, jotka käsitelivät ystäviä, seurustelua sekä suhteita vanhempiin.

Vertailtaessa kahden eri aikakauden kirjoitusten aiheita voidaan niissä havaita yhtäläisyyksiä mutta myös joitakin eroja. Esimerkiksi kaverit on suosittu palstalle kirjoittamisen aihe sekä vanhoissa että uudemmissa lehdissä. Vapaa-ajasta kirjoittaminen on sen sijaan vähentynyt huomattavasti vuosien kuluessa. 1960-luvulla vapaa-aika lisääntyi ja nuorten oma kulttuuri tuli paremmin esille yhteiskunnassa (Boëthius 1995b, 45). Nämä uudet asiat ovat saattaneet tuolloin innostaa nuoria kirjoittamaan niistä lehtiin. Tänä päivänä nuoret ovat jo vakiinnuttaneet asemansa ja vapaa-aikakin kuuluu oleellisena osana nykypäivän elämään. Tästä syystä vapaa-ajasta kirjoittaminen ei ehkä tunnu yhtä houkuttelevalta.

Myös mediaa koskevien kirjeiden määrä on vähentynyt palstalla. Syynä saattaa olla sama ilmiö kuin vapaa-ajankin kohdalla. Media oli vielä 1960-luvulla uusi, nopeasti laajeneva asia. Tästä mainitsee myös Boëthius (1995b, 48), joka kirjoittaa nuorten toimineen modernin pioneereina vallaten uudenlaiset mediat. Nuoret halusivat luonnollisestikin kirjoittaa ja kommentoida mediaa sekä sen tuotteita. Vaikka medioiden merkitys nuorten elämässä on yhä kasvanut huimaa vauhtia, ei niistä silti kirjoiteta yhtä innostuneesti vaan palstoilta haetaan pikemminkin tukea ja neuvoja ongelmatilanteissa. Voi olla, etteivät mediat tuota samalla tavalla vaikeuksia kuin jotkut muut elämänpiirit ja siksi niistä ei myöskään kirjoiteta lehtiin yhtä usein.

Perhe-luokan merkinnät ovat puolestaan lisääntyneet vuosien myötä. Tähän saattaisi olla syynä perheolojen ja perheiden monipuolistuminen. Giddens (1991, 12) huomauttaakin, että postmodernissa yhteiskunnassa perhe- ja avioliittoinstituutiot ovat muutosten kourissa. Lisäksi tänä päivänä saatetaan perheeseen liittyvistä asioista puhua avoimemmin kuin ennen. Tähän viittaa myös Hautamäki (1996, 33 - 34) mainitessaan, että perheet edustivat aiemmin yksityistä, mutta ovat julkistuneet modernisaation edetessä. Kasvua on ollut myös muut -luokan kohdalla. Elämänpiirien ulko-

puolelle sijoittuukin uudemmissa lehdissä aiempaa enemmän kirjeitä.

Eniten elämänpiireistä mainintoja sai *kaverit* -luokka. Nuoruudessa ystävät ovat hyvin keskeisessä asemassa. Puuronen (1997, 151) muistuttaakin samanikäisen vertaisryhmän merkityksestä. Ikätovereista kirjoitettiin monenlaisissa eri yhteyksissä. Joillakin oli ongelmia poika- tai tyttöystävän kanssa ja toiset haikailivat ihastuksensa perään. Osa puolestaan oli kokenut vaikeuksia kavereidensa kanssa. He olivat joko joutuneet kiusatuiksi, jääneet yksin tai huomanneet ystävän nauttivan enemmän jonkun toisen seurasta.

Onko todellisia ystäviä? Oon bailaamishaluinen naisenalku. Haluaisin tietää kohtalotovereistani. Onko kamut sellaisia, jotka jättää oman onnensa nojaan kun on humalassa? Onko ne sellaisia, että jos niillä on jätkät ja sulla ei, niitä ei kiinnosta tuutko mukaan vai et? Kun tarvitsisin ns. kamujeni tukea, heitä ei ongelmani kiinnosta. (4/1999)

Kuule Jammu kiltti. Meitä on kaksi tyttöä ja me olemme rakastuneet samaan jätkään. Mitä me voitaisiin tehdä? (11/1970)

Vapaa-ajasta kirjoittaminen liittyy monesti läheisesti kavereihin. Kirjeissä kerrottiin esimerkiksi viikonloppujen viettämisestä ystävien kanssa. Monet teksteistä olisivatkin sopineet kumpaan tahansa kategoriaan. Joistakin harrastuksista kuten ratsastuksesta ja lemminkin kanssa puuhastelusta oli mainintoja. Suuren osan vapaa-aikaluokasta kuitenkin täyttävät kirjoitukset ”poppareista“ ja muista idoleista. Jokinen (1996, 44) painottaakin esimerkiksi elokuvien, musiikin ja muodin merkitystä nuoren identiteetin muodostumisessa. Ihanteita käsittelevät kirjoitukset puuttuivat lähes kokonaan nykyajan nuorten teksteistä. Vanhemmissa lehdissä sen sijaan oli paljon eri laulajia arvostelevia tekstejä mutta runsaasti myös suorastaan palvovia kirjeitä.

Soita minulle. Kirka. Mä maksan puhelunkin. Vastaanottaja maksaa. Numero on 8478/Rovaniemi. - Ois vähän asiaa. (8/1969)

Mä sain viime vuonna uuden koiran ja oon huolehtinu siitä niin hyvin kuin osaan, eli käytän sitä ulkona, syötän, vaihdan vedet ja vastaavaa. (5/2000)

Nuorten mieltä askarruttivat usein *perhettä* koskevat asiat. Ongelmia oli koettu eten-

kin vanhempien kanssa. Vanhemmissa kirjeissä valitettiin tiukoista säännöistä ja siitä, etteivät äidit ja isät ymmärrä nuortenkulttuuria. Uudemmat kirjeet puolestaan olivat täynnä alkoholismia ja perheväkivaltaa. Myös vanhempien eroaminen ja uusperheet tuntuivat askarruttavan monen nuoren mieltä.

Mun vanhemmat eros, kun mä olin 5v. Vaikka siitä on kauan, se sattuu vieläkin. Mul oli kauhea äiti-puoli, joka vihas mun äitii, mut sit isä sai tarpeekseen ja otti siitä eron. Nyt mulla on uus äitipuoli, mut ei sekään voi äitiä korvata. (7/2000)

Sisaruksista ei kirjoitettu yhtä paljon kuin vanhemmista. Yleensä näissä kirjeissä kerrottiin, kuinka kamalia veljet ja siskot voivat olla. Kaikki kirjeet eivät onneksi olleet synkkiä, vaan joku muisti myös iloita mukavasta perheestä.

Mediat -luokka sai vanhemmissa lehdissä jopa perhettä enemmän mainintoja. Boëthius (1995b, 48) kirjoittaakin nuorten pioneeriasemasta medioiden tuntijoina ja hallitsijoina. Uudemmissa lehdissä mediat ei kuitenkaan ollut kovin suosittu aihe. Luokkaan sijoittuivat kirjeet, jossa kommentoitiin Suosikin kirjoituksia, lehden sisältöä tai Jammun palstaa. Myös joitakin radio- ja tv-ohjelmia sekä muita lehtiä arvosteltiin.

Koskaan ei voi ottaa liian tyrkyttävästi kantaa nykypäivän ongelmiin. Mielestäni nuorison pitäisi saada tuoda esille mielipiteensä näistä asioista. Ainoa paikka, missä sen Suosikissa voisi tehdä on Jammun palsta. Mutta kun sekin täytetään tyhjänpäiväisellä lässytyksellä - - Suosikki ei ota kantaa ongelmiin. (8/1970)

Kouluun tai *työhön* liittyvät asiat eivät olleet nuorten mielestä sellaisia, joista he haluaisivat Jammulle kirjoittaa. Vanhemmissa lehdissä oli muutamia kirjeitä, joissa koulua arvosteltiin liian tiukasta kurista tai siitä, ettei siellä ymmärretä nuorten maailmaa. Tästä seikasta mainitsee myös Siurala (1994, 238), joka kirjoittaa koulun ja nuorten maailman olevan hyvin etäisiä toisilleen. Opettajat saivat myös oman osansa valituksista. Joitakin kirjoituksia oli myös koulukiusaamisesta ja oppiaineista. Työn puuttuminen ja suvaitsemattomuus pitkätukkaisia miehiä kohtaan työpaikalla olivat ainoat asiat, joista työhön liittyen kirjoitettiin. Nuorten työssäkäynti onkin melko vähäistä, joten työhön liittyvistä ongelmista kirjoitetaan luonnollisesti suhteellisen harvoin.

Jos nuorilla - alle 20-vuotiailla - olisi täysi valta, voima ja rahat. Niin me tekisimme näin: 1) koulut toisenlaisiksi, 2) opettajien eläkeraja olisi 40 vuotta, 3) opettajat olisi heti erotettava, jotka luokkaan tullessaan sanovat aina: "noustaanpa kaikki ylös, ettekö näe, opettajanne tuli luokkaan." (5/1969)

Hain työtä lähetyksi, mutta minut komennettiin parturiin. Tukka ensin pois ja sitten vasta keskustellaan työstä. Miksi asiat ovat Suomessa näin hassusti? (12/1969)

Muut -kategoriaan tuli siis yhteensä eniten mainintoja. Vanhemmissa lehdissä kirjoitukset, jotka kuuluivat tähän luokkaan, käsitelivät esimerkiksi tupakointia, lihavuut- ta, maalaiset kaupunkilaiset asetelmaa sekä nuorten mielipiteitä maailman tilanteesta. Myös taiteesta kirjoitettiin.

Me ollaan nähty paljon ihmeellisiä maalauksia ja vielä ihmeellisempiä veistoksia. Ne maksavat kappa- leelta yleensä taidenäyttelyissä 500 markasta aina 5000 markkaan. Minun mielestäni ne eivät ole tai- detta vaan huijausta. (7/1970)

Uudemmat lehdet puolestaan esittelivät todella rankkojakin tarinoita. *Muut* - luokkaan sijoitin esimerkiksi kirjeet saatananpalvonnasta, huumeongelmista, masen- nuksesta ja itsemurhayrityksistä. Esimerkiksi saatananpalvonta ja huumeiden kokeilu voitaisiin nähdä rajuina merkkeinä Hautamäen (1996, 26 – 37) mainitsemasta ”elä- mysyhteiskunnasta”. Myös rasismi ja erilaisuus sekä syömishäiriöt ovat aiheita, jotka saivat nuoret tarttumaan kynään. Lisäksi Jumalasta ja seksuaalisuudesta kirjoittami- nen oli melko yleistä. Näistä kirjeistä voi aistia nuorten yritykset muodostaa kuvaa omasta itsestään. Identiteetin muokkaaminen kuuluukin olennaisena osana nuoruu- teen kuten Suurpää ja Aaltojärvi (1996,9) mainitsevat. Puuronen (1997, 134 - 135) puolestaan muistuttaa, ettei tänä päivänä pystytä turvautumaan vanhoihin roolimal- leihin identiteettiä muodostettaessa. Tämä saattaakin aiheuttaa ongelmia joidenkin nuorten minäkuvan hahmottamisessa, kuten osassa kirjoituksista oli havaittavissa.

Mä oon 15-vuotias lesbo, ja mulla on yks hauska story kerrottavana. Mulla nimittäin on ruotsalainen kirjekaveri. Mä olin pitkään miettiny, miten mä kertoisin sille että mä oon lesbo. Sit mä kuitenkin lopulta lähetin tekstiviestin - - ja kerroin. - - se vastas: "Mä ite oon biseksuaali". (12/2000)

En muista mistä kaikki alko mut yhtenä päivänä mua vaan vitutti nii pahasti et mä viilsin itteeni, se jatku loputtomiin. - - Mä laihduin 10 - 20 kiloo ja olin melkeen anorektikko - - Rupesin polttamaan ja

dokaamaan, joka viikonloppu... Jätkät käytti mua hyväseen. (7/2000)

Yleisesti ottaen kirjoitusten aiheet jakautuivat melko epätasaisesti Fornäsin esittämien elämänpiirien mukaan. Kuusi elämänpiiriä eivät siis kuvaa kovinkaan hyvin kirjeissä käsiteltyjä asioita. Kaverit kirjeiden aiheena on ollut ja on edelleen merkittävässä asemassa. Tämän voi ajatella johtuvan siitä, että ystävillä ja muilla ikätovereilla on tärkeä asema murrosikäisten elämässä. Perheistä kirjoittaminen on yleistynyt vapaa-ajan ja median osuuksien vähetessä. Perheenjäsenten välisten suhteiden ja perhemuotojen muutos ovat varmasti osaltaan johtaneet siihen, että perhe on noussut näinkin keskeiseksi kirjeiden aiheeksi. Muut elämänpiirit eivät kovinkaan usein innoita kirjoittamaan palstalle. Niihin liittyviä ongelmia, kuten kouluttautumista ja tulevaisuuden suunnitelmia, pohditaan ehkä muissa yhteyksissä, ei niinkään nuortenpalstalla.

5.2 Perhettä käsittelevät kirjoitukset

Perheestä kirjoittaminen on nuorille melko yleistä. Uudemmissa lehdissä tämä luokka sai elämänpiireistä toiseksi eniten mainintoja, mutta vanhemmissa kirjeissä ei perhe ollut aivan yhtä suosittu aihe. Etenkin vanhempien tekemisiä ja tekemättä jättämisistä kommentoitiin ahkerasti. Sisaruksista ei sen sijaan kirjoitettu yhtä usein kuin vanhempia. Kirjeiden aiheet voitiin yhdistää yleisemmiksi teemoiksi (Taulukko 3). Vuosien 1969 ja 1970 lehtien nuortenpalstakirjoitukset jakautuivat viiteen eri teemaan. Näistä neljä koski vanhempia ja yksi sisaruksia. 1999 ja 2000 ilmestyneet kirjeet puolestaan vaihtelivat enemmän aihepiireiltään. Teemoja muodostui kaksitoista, joista yhdeksän liittyi vanhempiin ja kolme sisaruksiin.

TAULUKKO 3. Perhettä käsittelevien kirjeiden aiheet teemoina

TEEMAT	
1969 & 1970	1999 & 2000
<ul style="list-style-type: none"> •ymmärtämättömät vanhemmat •ankarat vanhemmat •mukavat vanhemmat •kiireiset vanhemmat 	<ul style="list-style-type: none"> •ymmärtämättömät vanhemmat •ankarat vanhemmat •mukavat vanhemmat •piittaamattomat vanhemmat •kuolleet vanhemmat •riitely •juovat & lyövät vanhemmat •ero & uusperhe •hyväksikäyttö
<ul style="list-style-type: none"> •"kauhusisarukset" 	<ul style="list-style-type: none"> •"kauhusisarukset" •ongelmaiset sisarukset •sisarusten puute

Eri aikakausien teemoissa oli sekä yhtäläisyyksiä että eroja. Neljä teemaa esiintyi molempien aikakausien lehdissä. Nuoret kirjoittivat sekä vanhemmissa että uudemmissa lehdissä ymmärtämättömistä, ankarista ja mukavista vanhemmista. Myös "kauhusisarukset" näyttivät aiheuttavan hankaluuksia aikakaudesta riippumatta.

Molempina aikakausina kirjoitettiin ymmärtämättömistä vanhemmista. Vanhemmissa kirjeissä nuoret valittivat, etteivät vanhemmat ymmärrä heitä ja heidän kulttuuriin. Sekä Relander (2000, 292) että Tarvainen (1993, 23) toteavatkin, ettei 1960-luvun lopun vanhemmilla ollut eväitä tai kykyä antaa vastauksia nopeasti muuttuvan yhteiskunnan keskellä. Kirjeissään nuoret mainitsivat, etteivät vanhemmat pitäneet Suosikista tai olivat ärsyyntyneitä Jammun kommenteista. Jotkut äidit ja isät myös moittivat nuorten pukeutumista, elämäntapaa sekä musiikkimakua. Uudemmissa lehdissä ilmestyneissä kirjeissä nuoret totesivat yksipuolisemmin, erittelemättä tai perustelematta, etteivät vanhemmat ymmärrä heitä.

Vanhemmat eivät ymmärrä minua. Eivät tänään, eivät huomenna, eivätkä varmasti ylihuomennakaan. Tekisi mieli karata kotoa ja jättää kouluni kesken. (5/1969)

Te moitte meidän pukeutumistamme, musiikkimakuamme, elämäntapaamme. Johtuuko se siitä, että kadehditte meitä? - - Kyllä meilläkin on moraali tallella. Ei se loppunut teidän sukupolvenne. (11/1970)

Vanhempien ankaruudesta kirjoitettiin melko paljon vanhemmissa lehdissä. Osa nuo-

rista kirjoitti saavansa selkäänsä, jos menestyy huonosti koulussa. Moni valitti myös, ettei saa mennä tansseihin tai seurustella vastakkaisen sukupuolen kanssa. Joidenkin vanhempien kerrottiin tutkivan lastensa taskuja, kirjeitä ja päiväkirjoja. Vuoden 1999 ja 2000 lehdissä ankarista vanhemmista ei kirjoitettu kovinkaan paljoa. Tämä saattaisi olla merkki vanhempien ja lasten suhteen muuttumisesta tasavertaisemmaksi. Tästä mainitsevat esimerkiksi Jokinen (1996, 25) ja Takala (1993, 591). Joku nuori kuitenkin oli närkästynyt siitä, ettei saa nähdä poikaystäväänsä ja toinen valitti liiallisesta kotitöiden määrästä.

Jos koulussa - - saan kuutosen kokeissa, minut yksinkertaisesti jätetään siksi päiväksi ilman ruokaa. (2/1970)

Vanhempani eivät osaa suhtautua lapsiinsa oikein. He antavat 1) määräyksiä, että hipoista täytyy tulla klo 22.00 kotiin - 2) tutkivat taskut - 3) pitävät kauhusaarnoja tupakanpoltosta - 4) avaavat kirjeet - 5) kutsuvat kaikkia kauniita tyttöjä huoriksi. Tuollaisia isiä ja äitiä vastaan täytyy nousta kapinaan. (12/1969)

Osa nuorista osaa olla myös tyytyväisiä vanhempiinsa. He muistuttivat, että vanhempia täytyisi yrittää ymmärtää. Joku kirjoitti rakastavansa perhettään. Toiset taas tunnustivat viihtyvänsä isänsä ja/tai äitinsä kanssa. Eräs tyttö esimerkiksi totesi äidin olevan hänen paras ystävänsä.

Mulla on ollut ongelmia. Kerroin kavereilleni, mutta eniten auttoi äidille puhuminen. Äidistä, ikivanhasta kalkkiksesta, - - tuli n. vuosi sitten paras ystävä, ainoa, joka ymmärsi. (10/2000)

Rakastakaa vanhempianne! Miksi te aina ajattelette ja puhutte paha vanhemmistanne? Miksi te vihaatte vanhempianne? Kyllä minä uskon, että useimmat vanhemmat ajattelevat vain lastensa parasta. (9/1970)

Myös vanhempien kiireisyys ja piittaamattomuus vaivasi nuoria. Ziehe (1991, 92) mainitseekin tämän päivän vanhempien olevan niin kiireisiä, että lapsia saatetaan laiminlyödä. Vanhemmissa kirjeissä eräs poika kirjoitti, ettei äidillä ja isällä ole hänelle aikaa. Uudemmissa kirjeissä useat nuoret kertoivat, etteivät vanhemmat kuuntele heitä tai välitä heistä.

Mun vanhemmat erosivat 6 kk sitten ja nyt mun äidillä on uusi poikaystävä. Haluaisin puhua äidille

kaikista vaikeuksista, jotka johtuvat niiden erosta, mutta äiti ei ikinä kuuntele tai välitä. (3/1999)

Uudemmissa lehdissä pari nuorta kirjoitti myös vanhemman menettämisestä. Heidän isänsä tai äitinsä oli kuollut jokin aika sitten ja tästä he tahtoivat Jammulle ja palstan lukijoille kertoa. Jotkut tahtoivat purkaa sydäntään kotona käytävistä riidoista. Toisilla vanhemmat riitelivät keskenään, kun taas osan kotona nuoret ottivat rajusti yhteen vanhempiensa tai sisarustensa kanssa. Parilla nuorella ongelmat olivat vielä vakavampia; osa kirjoitti joutuneensa hyväksikäytön uhreiksi.

Tämän päivän lehdissä monet kirjoittivat vanhempiensa alkoholiongelmista. Monesti juomiseen liittyi myös väkivaltaisuutta. Jammulta kysyttiin, mitä voi tehdä, kun isä lyö joko nuorta tai muita perheenjäseniä. Jotkut olivat todella hädissään ja halusivat jakaa pelkoaan.

Olen 13 v. likka, ja isäni voi lyödä. Isä otti mua pienenä vaatteista kiinni ja jos se suuttuu, se voi lyödä. Mitä teen? Tänään oli lähellä, ettei se lyöny. Aina, kun isi tulee kaupasta, se ostaa olutta. Setä kuoli viinaan – aikookohan isi tehdä samalla lailla? (10/1999)

Vanhempien eroaminen ja uusperheiden mukanaan tuomat muutokset ja ongelmat saivat nuoret kirjoittamaan Jammulle. Uudet äiti- tai isäpuolet ja sisarukset eivät aina olleet mieleen.

Eilen sain kuulla, että äitini on raskaana. Minun isä ja äiti ovat eronneet ja äidillä on poikaystävä. No, olen toivonut siskoa ja veljeä, mutta tää ei tunnu oikealta. (3/1999)

Mä olen asunut koko ikäni uusperheessä ja ainakaan meillä se ei toiminut. Mä olin se josta tehtiin syntipukki. Mä oli se, johon isäpuoleni sai kohdistaa henkistä ja fyysistä väkivaltaa. Mä olin se onneton tyttöraukka, josta ei ollut mitään hyötyä. Mä olin pelkkä rahareikä, riesa. (2/2000)

Myös Taipale (1993) havaitsi tutkielmassaan nuorten kirjoittavan usein vanhemmis- taan. Nämä kirjoitukset liittyivät nuorten ja vanhempien väliseen rajanvetoon ja vaikeisiin kotioloihin. Osa nuorista kuitenkin halusi kiittää perhettään, kuten tämänkin tutkimuksen aineistosta käy ilmi.

Vanhempien lisäksi nuoret kirjoittivat jonkun verran veljistään ja siskoistaan. Kumpanakin aikakautena osaa nuorista häiritsivät “kauhusisarukset“. Pikkuveljet ja -

siskot olivat heidän mielestään ärsyttäviä, lapsellisia ja koko ajan riesana. Joku kirjoitti sisarusten häiritsevän, kun on kavereita kylässä. Eräs tyttö valitti mustasukkaisuudesta veljestään, joka uhkaili sisarensa poikaystäviä.

Sisarukset eivät aina ole ilo! - - Mulla on 7 vuotta nuorempi pikkusisko. Se osaa olla riesa, toivon, että olisin ainoa lapsi tai olis vaan vanhempii sisaruksii, jotka ei oo kimpussa, kun on kavereita. Sisaruk- sissa on huonot puolensa. (5/1999)

Toiset puolestaan valittivat sisarusten puutteesta. Ainoina lapsina he tunsivat jääneensä jostakin paitsi ja toivoivat kovasti saavansa sisaruksia. Joillekin nuorista taas sisarusten ongelmat aiheuttivat mielipahaa. Esimerkiksi siskon kokema raiskaus ja veljen huumeriippuvuus saivat jotkut kirjoittamaan Jammulle.

Olen seurannut huumeiden aikaansaamaa helvettiä jo monen vuoden ajan erittäin läheltä, nimittäin veljeni kohdalla. Olen oppinut vihaamaan huumeita ja olen niille myös katkera rakkaan ihmisen tuhoutumisesta. - - Perheeni joutuu seuraamaan kaikkea tavallaan sivusta, koska oli oikeastaan mahdotonta auttaa veljeäni mitenkään. (4/2000)

5.3 Modernin ja postmodernin piirteet kirjoituksissa

Nuortenpalstalle tulleita kirjoituksia voidaan lukea peilaten niitä sen aikaiseen yhteiskuntaan. Osa kirjeistä on tyyliltään ja asiasisällöltään sellaisia, että ne voisi sijoittaa kumpaan tahansa aikakauteen. Toisissa sen sijaan näkyy selvästi ajan henki. Kirjeitä voidaan tarkastella myös etsien niistä merkkejä modernisaatiosta. Modernille ja postmodernille luonteenomaisia piirteitä pystytään havaitsemaan sekä vanhemmista että uudemmissa kirjoituksista. Tässä vaiheessa analysoinnin kohteena olivat kultakin vuodelta kahden eri lehden palstakirjeet, yhteensä 108 kirjoitusta.

Modernin piirteistä ehkä selvimmin kirjoituksissa näkyi vanhempien auktoriteetti. Tämä ilmiö näyttäytyi vain vanhemmissa lehdissä. Auktoriteetit alkoivatkin murentua juuri 1960-luvulla (Tarvainen 1993, 23), joten on hyvin ymmärrettävää, että tästä seikasta kirjoitettiin paljon. Nuoret valittivat kirjeissään, kuinka vanhemmat määräävät liian paljon heidän elämästään ja loukkaavat nuoria. Eräs nuori tunsii olevansa

kotonaan kuin vankilassa. Voitaisiin tulkita, että vanhemmat uskoivat moderniin auktoriteetti-asemaansa, kun taas nuorella oli asiassa postmoderni näkökulma. 1960-luvun lopulla sukupolvien näkemuserot törmäsivätkin varsin usein, koska postmodernit aatteet levisivät nuorten keskuudessa. Jallinoja (1991, 126) toteaaakin, että tuolloin nuoret alkoivat pohtia suhdettaan äitiinsä ja isäänsä, joten nähtävissä oli rajujakin pyrkimyksiä irtaantua vanhemmista. Relander (2000, 292) puolestaan kirjoittaa 1960-lukulaisten nuorten isäkapinasta.

Mä saan olla himassani kuin vanki. En pääse mihinkään. En edes kaupungille kahdeksan jälkeen illalla. (7/1970)

Myös tasa-arvon ymmärtäminen samanlaisuutena, lähinnä vanhempien ihmisten ajatusmaailmassa, näkyi kirjeissä. Baumanin (1996, 62, 73) mukaan modernissa yhteiskunnassa pyrittiinkin edistämään yhdenmukaisuutta. Eräs tyttö valitti, kuinka vanhemmat ihmiset eivät anna hänen olla rauhassa sellainen kuin on. He katsovat kummeksuen hänen ulkonäköään ja yrittävät käännäyttää häntä pois satanismista. Toinen tyttö väitti, etteivät vanhemmat anna lapsensa seurustella pojan kanssa, koska hän on romaani, eikä tarpeeksi varakas.

Eräs tyttö valitti, että hänen isänsä ei sietänyt hänen poikakaveriaan, koska se oli mustalainen. Ei se ollut rodusta kiinni, vaan rahasta. ...Jos olisi ollut komeat autot, huvilat ja maisterin paperit, niin kyllä varmasti olisi kelvannut. (7/1970)

Yksi kirjeistä käsitteli selkeitä arvovalintoja. Eräs nuori kertoi ajattelevansa ja toimivansa luonnon parhaaksi ja valitteli, etteivät ihmiset välitä tarpeeksi ympäristöstä. Hän toivoi ihmisten ajattelevan enemmän toimiaan luonnon kannalta.

Muut modernin piirteet olivat vähemmän esillä. Parin tekstin voitaisiin tulkita viittaavan kollektiivisuuteen ja pitkäjänteisyyteen. Eräs nuori vanhemmissa lehdissä kehuu, kuinka hänen vaatteensa ja aatteensa ovat muodin mukaiset. Hän siis sopii tyyppilliseen kuvaan sen ajan nuoresta. Pitkäjänteisyydellä ei näyttänyt olevan kannattajia. Eräs tämän päivän nuori kuitenkin kirjoitti, että hän aikoo jaksaa odottaa "sitä oikeaa" ennen kuin alkaa harrastaa seksiä. Yleisemmin nuorten kirjeissä kuitenkin oli aistittavissa toisen tyyppinen suhtautumistapa sukupuolisuhteisiin. Muut modernin

piirteet eivät sen sijaan ilmenneet otokseen arvotuissa kirjeissä.

Postmoderneja piirteitä näkyi kirjeissä moderneja piirteitä enemmän. Ensimmäiseksi voidaan tarkastella postmodernia itsenäisyyttä. Eräässä kirjeessä nuori tyttö kertoi luottavansa vanhempiensa auktoriteetin sijaan omiin valintoihinsa. Hän oli suostunut ulkomaalaisen miehen kosintaan harkittuaan asiaa, vaikka hänen vanhempansa olivat ideaa vastaan. Reimer (1995, 122) toteaaakin, että postmodernissa yhteiskunnassa nuoret tekevät itse päätökset elämästään.

Postmodernin piirteisiin kuuluu myös moniarvoisuus, tasa-arvoisuutta erilaisuutena kunnioittavana. Tästä lehdissä oli useita mainintoja. Ihmisten erilaisuuden tunnustamisesta postmodernissa yhteiskunnassa mainitsee myös Hautamäki (1996, 37). Nuoret kirjoittivat esimerkiksi hyväksyvänsä uskovaiset ja kunnioittavan eri uskontoja, vaikka itse ovat ateisteja. Myös eri rotujen hyväksymisestä ja rasismien vastustuksesta oli lähetetty kirjeitä.

Mä en ymmärrä niitä, jotka edes viittii vaivata päätään sillä, että haukkuisivat ja syrjisivät niitä, jotka ovat erilaisia. Kahta täysin samanlaista ihmistä ei löydy! Kaikki pitäisi hyväksyä sellaisina kuin he itse ovat. (9/1999)

Itsensä etsiminen ja identiteettityön tekeminen kuuluvat läheisesti postmoderniin elämään kuten esimerkiksi Giddens (1991, 2) muistuttaa. Myös Jammun palstan kirjeissä oli havaittavissa merkkejä tästä prosessista. Nuoret kertoivat kasvamisen olevan pelottavaa. Myöhäismodernissa elämäntyylien valintamahdollisuuksia on runsaasti kuten Puuronen (1997, 222) kirjoittaa. Tämä saattaa hämmentää joitakin nuoria. Osa etsi sukupuoli-identiteettiään ja pohti homoseksuaalisuutta. Eräs kirjoitti olleensa satanisti ja toisten johdateltavissa, mutta sitten löytäneen itsensä ja alkaneen käyttää omia aivojaan.

Kuljin mustissa rievuissa, naamassa mustat meikit, kapinoin ja viiltelin itseäni. ... Rupesin kelaamaan menneitä, mietin mitä halusin?! ... Rupesin ajattelemaan omilla aivoillani. (1/2000)

Satanismia voidaan pitää esimerkkinä postmodernin ajan kevyistä yhteisöistä, uusheimolaisuudesta. Hautamäen (1996, 37) mukaan ihmiset haluavat ilmaista uudentyyppisissä yhteisöissä itseään vapaasti sekä kokea muilla olevan samankaltaisia ar-

voja. Monet nuoret kuuluvat jengiin, jossa kaikki pukeutuvat mustiin vaatteisiin ja uskovat samaan aatteeseen. Tästä ilmiöstä oli Suosikeissa useita kirjoituksia. Otaankin sattui kolme satanismia käsittelevää tekstiä.

Tajutkaa kristityt, et me satutaan pitämään pimeydestä ja kuvusta. So what jos pukeudutaan mustiin, käytetään niittikoruja, tehdään saatanalle palveluksia ja kaadetaan hautakiviä?! (1/2000)

Nuortenpalstan kirjeistä voidaan löytää myös muutama muu postmoderniin viittaava piirre. Tällaisia ovat esimerkiksi epäluottamus kertomuksiin, yhteiskunnan ennakoimattomuus ja itseohjautuvuus sekä yksilöllisyyden korostaminen. Nykypäivän lyhytjännitteisyydestä ja impulsiivisuudesta kirjoitti eräs tyttö hyvin kertoessaan "Heti kaikki mulle" -syndroomastaan. Kuten Lähteenmaa ja Siurala (1991, 9) mainitsevat edellyttää postmoderniin sosiaalistuminen ihmisiltä erilaisia valmiuksia kuin kasvaminen modernissa yhteiskunnassa.

Mä oon 16 v. likka ja epäilen sairastavani HKM –syndroomaa. ... Tätä kaikkea minun tekee mieleni saada välittömästi: Ajokortti, ylioppilaslakki, korkeakoulupaikka, oikeastaan tutkintokin, työpaikka, mies, lapsia, auto, omakotitalo. Ennen olin suhteellisen tyytyväinen elämääni. ... Nyt, kun asiani ovat hyvin en olekaan tyytyväinen. Haluaisin olla vanhempi, kokeneempi ja pidemmällä elämässä. Siis heti kaikki mulle! (3/1999)

Vanhemmissa ja uudemmissa lehdissä oli modernin ja postmodernin piirteitä melko epätasaisesti. Etenkin postmoderneja merkkejä löytyi lähinnä vain vuosien 1999 ja 2000 kirjeistä. Modernit piirteet sen sijaan jakautuivat tasaisemmin aikakausien kesken. Näin voitaisiinkin etukäteen olettaa, sillä 1960-luvun lopulla postmoderni vasta teki tuloaan nuorten keskuuteen. Suhteellisen pienen otannan perusteella ei kuitenkaan voida tehdä suurempia johtopäätöksiä. Esimerkiksi ennako-odotukseni piirteiden jakautumisesta eri aikakausien välillä, on saattanut vaikuttaa tulokseen. Toisin sanoen olen löytänyt moderneja piirteitä vanhemmista ja postmoderneja uudemmissa lehdistä, vaikka pyrinkin tätä välttämään.

6 POHDINTA

Tässä tutkimuksessa tarkoituksena oli tutustua Suosikin nuortenpalstan kirjoituksiin sekä kartoittaa, miten ne ilmentävät nuoruutta ja modernisaatiota kahtena eri aikakautena. Toisin sanoen, työssä keskityttiin tarkastelemaan kirjeiden aiheita Fornäsin esittämien elämänpiirien avulla ja toisaalta etsittiin tekstien sisällöistä modernin ja postmodernin piirteitä. Tärkeimpien tulosten kautta selviää, miten tutkimusongelmiin löydettiin vastauksia.

Ensimmäiseksi tarkasteltiin, miten kirjeiden aiheet liittyvät nykynuorten elämänpiireihin. Tärkeä havainto olikin, etteivät aiheet useinkaan sopineet valmiiseen luokitukseen, sillä eniten merkintöjä tuli elämänpiirien ulkopuoliseen, muut -luokkaan. Useista, etenkin uudempiin lehtiin tulleista, kirjeistä pystyi aistimaan nuorten pahoinvoinnin. Aiheet käsittelivät muun muassa uskontoa, aatteita, syömishäiriöitä, itsemurhaa ja päihdeongelmia. Vaikka kyseisiä asioita ei mainita elämänpiireissä, voivat ne silti olla hyvinkin hallitsevia alueita nuoren elämässä. Elämänpiireistä eniten palstalla käsiteltiin kavereita, vapaa-aikaa ja perhettä. Samansuuntaisia tuloksia sai tutkimuksessaan myös Taipale (1993). Koulusta, työstä tai mediasta ei kirjoitettu yhtä usein.

Eri aikakausien kirjoitusten aiheiden esiintymistä vertailtaessa voidaan havaita joitakin eroavaisuuksia. Perhe ja kaverit lisäsivät osuuttaan uusissa lehdissä. Perheistä kirjoittelun lisääntymiseen syynä saattaisi olla perheen viime aikoina kokemat muutokset, joista esimerkiksi Giddens (1991, 12) mainitsee. Myös yhteiskunnan muutos on voinut osaltaan lisätä tämän luokan kasvua. Tänä päivänä joistakin asioista voidaan puhua avoimemmin kuin aiemmin (Friedman 1995, Hautamäen 1996, 33 – 34 mukaan; Marin 1994, 18.)

Sen sijaan vapaa-ajasta ja mediasta kirjoitettiin harvemmin kuin ennen. Tähän syynä voi olla esimerkiksi palstan luonteen muuttuminen. Nuortenpalstat olivat vielä 1960-luvun lopulla suhteellisen uusi ilmiö. Ehkäpä nuoret huomasivat vasta pikku hiljaa, kuinka he voivat saada palstoilta apua elämän kiperiin kysymyksiin. Voi myös olla, että 1960-luvun suosikkiaiheesta, yhtyeistä ja laulajista, kertovia kirjeitä ei julkaista

tänä päivänä tai tämän tyyppiset kirjoitukset ilmestyvät jollakin muulla palstalla. Toisaalta postmodernissa asiantuntijoiden merkitys kasvaa, kun enää ei ole tarjolla selviä joko – tai -vastauksia. Suosikin toimittaja voidaan nähdä nuorten näkökulmasta asiantuntijana, jolta haetaan apua mieltä askarruttaviin kysymyksiin. Palstan ja sen sisällön muutoksia pohdittaessa on vaikea arvioida, minkä verran toimittajat ovat muuttaneet palstaa, ja mikä on ollut nuorten osuus. Luultavasti kehitys nykyiseen muotoon on tapahtunut sekä ajan muutoksen että nuorten ja toimittajien yhteisvaikutuksesta.

Koulun ja työn osuus kirjeiden aiheissa oli hyvin vähäinen. Näiden sfäärien niukka osuus on toisaalta yllättävää. Esimerkiksi juuri 1960 – 1970 -lukujen vaihteessa työttömyys oli runsasta ja vaikeaa koko maassa (Puuronen 1997, 183). Oletettavaa on, että tämä aihe olisi koskettanut monia nuoria. Työhön ja kouluun liittyviä asioita saatetaan kuitenkin käsitellä joissakin muissa yhteyksissä, kuten keskusteluissa kavereiden kanssa. Nuortenpalstalta ei ehkä haluta etsiä vastauksia tämän tyyppisiin kysymyksiin. Vaikka kaikkia nuorten elämänpiirejä ei käsitelläkään aktiivisesti kirjepalstoilla, ei se tarkoita, etteivät ne kuuluisi olennaisesti heidän elämäänsä.

Tutkimuksen seuraavassa vaiheessa keskityttiin tarkemmin tutkimaan perheluokkaa. Kummankin aikakauden kirjeiden sisällöistä muodostettiin teemoja ja vertailtiin aiheiden muuttumista vuosien saatossa. Molempina aikoina nuoret kirjoittivat huomattavasti useammin vanhemmistaan kuin sisaruksistaan. Vanhempien lehtien aiheista syntyi viisi teemaa. Vuosina 1969 ja 1970 nuoret kirjoittivat Jammun palstalle vanhempien ymmärtämättömyydestä, ankaruudesta ja kiireisyydestä, mutta myös siitä, kuinka mukavat vanhemmat heillä on. Sisaruksia kirjeet käsitelivät ainoastaan negatiivisessa valossa, kun nuoret mainitsivat sisarusten olevan ärsyttäviä ja kauheita.

Uudempien lehtien kirjeiden aiheista muodostui yhteensä kaksitoista teemaa. Tämä on huomattavasti enemmän kuin vanhemmissa lehdissä. Syynä saattaisi olla perhelämään liittyvien ongelmien monipuolistuminen. Osa aiheista oli kuitenkin pysynyt samana vuosikymmenten vaihtuessa. Ymmärtämättömien, ankarien ja mukavien vanhempien lisäksi kirjoitettiin piittaamattomista, kuolleista, alkoholisti sekä hyväksikäyttävistä vanhemmista. Myös vanhempien riitely, eroaminen sekä uusperhe aihe-

uttivat ongelmia, joista haluttiin kertoa Jammulle. Näiden aiheiden nouseminen palstakirjoituksiin voi johtua perheissä tapahtuneista muutoksista, kuten avioerojen ja uusperheiden määrän lisääntymisestä. Tästä mainitsevat esimerkiksi Virkki (1994, 6) ja Takala (1993, 579). Sisarusten yhteydessä puhuttiin, jo mainitun “kauhusisarusten” ohella, sisarusten ongelmista ja puutteesta.

Kolmanneksi tutkimuksessa tarkasteltiin, millaisia modernin ja postmodernin piirteitä kirjeistä löytyy. Kummankin ajan piirteitä löytyi molempien aikakausien lehdistä. Modernia aikaa ilmensi esimerkiksi auktoriteettien mureneminen. Tällöin käsiteltiin lähinnä nuorten ja heidän vanhempiensa välisiä ristiriitoja. Myös tasa-arvo samanlaisuutena ja selkeät arvovalinnat voidaan nähdä modernin piirteinä. Kirjoituksista löytyi kuitenkin hieman enemmän merkkejä postmodernista kuin modernista. Esimerkiksi itsenäisyys omissa valinnoissa, moniarvoisuus sekä uusheimolaisuus ilmensivät postmodernia aikaa. Itsen etsiminen ja identiteettityö kuuluvat oleellisena osana nuoruuteen, mutta ovat erityisen tyypillisiä postmodernin ajan ihmisille.

Yhteenvedon voidaan todeta, että modernisaatio näkyy jossain määrin Suosikin nuortenpalstan kirjoituksissa. Siirtymää modernista kohti postmodernia on tapahtunut. Esimerkiksi nykynuorten kirjeissä näkyvä ahdistus saattaisi olla seurausta merkki postmodernista identiteetin etsinnästä. Mielenkiintoista kuitenkin on, että modernin piirteitä löytyi melko runsaasti myös tämän päivän teksteistä. Postmoderni ei siis ole vielä kokonaan päihittänyt modernia.

Palstan idea on hieman muokkautunut aikakauden saatossa vuosien ja tekijöiden vaihtuessa. Vanhemmissa numeroissa nuoret kirjoittivat esimerkiksi paljon ihailemistaan laulajista. Tällaiset kirjeet puuttuivat uudemmista lehdistä lähes kokonaan. Vuosituhannen vaihteessa julkaistuissa lehdissä oli osaan otettu jokin teema, esimerkiksi uskonto ja saatananpalvonta, jonka pohjalta tekstit palstalle valittiin. Tämä luonnollisesti vaikuttaa eri elämänpiirien esiintymiseen kirjoituksissa. Jammun tavassa suhtautua kirjoitettuihin asioihin on myös havaittavissa muutosta. Aiemmin hän oli tylumpi, pisteliäämpi ja humoristisempi vastauksissaan. Uudemmissa lehdissä hän sen sijaan rohkaisi nuoria kirjoittamaan ongelmistaan. Myös tämä varmasti vaikuttaa nuorten uskallukseen kertoa heidän mieltään painavista vaikeista asioista.

Tutkimuksen tulosten perusteella saadaan siis jonkinlainen kartoitus nuorten elämästä ja etenkin heitä mietityttävistä ongelmista. Aapola (2003, 98) kirjoittaa, että 1970-luvulla nuortenlehtien kirjepalstoilla yleistyivät aiheet, joissa käsiteltiin nuoruusiän ongelmia. Vanhempien ja uudempien kirjoitusten välillä voidaankin havaita eroja. Nykypäivän nuorten teksteissä ongelmat ovat lisääntyneet ja pahentuneet. Tämä viittaa varmasti myös yleisemmin nuorten pahaan oloon ja yhteiskunnan muutokseen. Suurpää ja Aaltojärvi (1996, 10) kirjoittavatkin identiteetin muodostumisen olevan sekä yksilöllinen että yhteiskunnallinen prosessi. Siurala (1994, 239) toteaa eri elämänpiirien yhteensovittamisen vaikeuksien olevan tyypillinen myöhäismodernin nuoruuden ongelma. Nuortenpalstalla lisääntynyt ongelmista kirjoittelu saattaisi myös viitata tähän Siuralan havaintoon. Postmodernissa yhteiskunnassa on tyypillistä myös tarkastella ja reflektoida itseä (Lähteenmaa & Siurala 1991, 9). Nuorten oman minuuden pohdinta näkyy myös palstakirjoituksissa.

Tutkimuksessa käytetyn menetelmän toimivuutta voidaan arvioida kriittisesti. Fornäsin elämänpiirien käyttäminen luokittelumuuttujina kirjeiden kartoittamisessa ei tuonut esille kaikkea kirjoitusten sisältämää tietoa. Koska yhteensä noin kolmannes kirjeistä sijoittui luokkaan muut, ei täysin kattavaa kuvaa aiheista saatu. Analyysiyksikkönä käytettiin yhtä kirjettä. Koska kirjoitukselle täytyi valita yksi pääaihe, jäivät kirjeen sisältämät muut teemat tutkimuksen ulkopuolelle. Osa teksteistä saattoi käsitellä montaakin aihetta melko tasavertaisesti. Tämä voi hieman vääristää kartoitusta kirjeiden sisältämistä aiheista. Toivonen (1999, 129) toteaaakin puheiden, kirjoitusten ja muiden tekstien jäsenyvän harvoin etukäteen suunnitellun mallin mukaisesti. Tällaiset mallit ovat usein varsin joustamattomia. Jatkossa aiheita kannattaisikin ehkä tutkia hieman aineistolähtöisemmin. Näin pystyttäisiin tekstejä tutkimaan avoimemmin ilman, että valmis kategoria rajaisi havaitsemista.

Perhettä käsittelevät teemat muodostuivat suhteellisen helposti. Toinen tutkija olisi kuitenkin saattanut koota kirjeissä käsitellyt aiheet hieman toisella tavalla. Tämä onkin vain yksi näkemys siitä, miten aiheista voidaan muodostaa teemoja. Oletettavaa on, ettei tulos kuitenkaan suuresti muuttuisi eri tutkijan käsissä. Modernin ja postmodernin piirteiden etsiminen oli sen sijaan suhteellisen hankalaa, sillä pelkona oli liian pitkälle menevien johtopäätösten ja tulkintojen tekeminen. Syytä on myös muistaa, että kirjoitukset eivät välttämättä kerro yleisemmin ihmisen tavasta elää joko moder-

nin tai postmodernin periaatteita noudattaen. Molempien aikakausien piirteitä löytyi-kin sekä vanhemmista että uudemmissa lehdistä. Tähän saattaisi viitata myös Jal-linojan (1991, 158) toteamus, etteivät ihmiset noudata selkeästi tiettyä elämäntapaa vaan saattavat eri elämän alueillaan toimia erilaisia periaatteita noudattaen.

Otanta oli tässä tutkimuksessa suhteellisen pieni, joten kaikki kirjeiden sisältämät modernin ja postmodernin ajan piirteet eivät varmasti tulleet esille. Tämän tutkimuk-sen puitteissa olisi ollut liian suuri urakka lähteä käymään lävitse kaikkia kirjoituk-sia. Jonkinlaisia viitteitä tutkimus kuitenkin antaa siitä, miten moderni ja postmoder-ni voivat nuorten kirjeissä, elämässä ja arvoissa näkyä.

Aiemmin ei ole tehty tämän tyyppistä modernisaatioon tai elämämpiireihin liittyvää, eri aikakausia vertailevaa palstakirjoitustutkimusta. Esiin tulee varmasti myös jotain uutta tietoa. Kirjoituksista voitiin havaita ajan mukanaan tuoma muutos, mutta myös joitakin pysyviä elementtejä, jotka kuuluvat oleellisena osana nuorten elämään. Pals-takirjoituksia on muutoinkin tutkittu aiemmin suhteellisen vähän. Joitakin nuorten-palstoja käsitteleviä tutkimuksia ja tutkielmia on tehty.

Aapola (1996) on esimerkiksi tutkinut Suosikin nuortenpalstakirjoituksia 1960-luvulta 1990-luvulle. Hänenkin tutkimuksessaan oli vertailuasetelma eri vuosikym-menten kesken. Aapola keskittyi tarkastelemaan aiheiden sijaan nuorten ikäkeskuste-luja. Tutkimuksesta saatuja tuloksia ei ole kuitenkaan julkaistu. Aihepiiriltään lähin-nä tutkimustani on Taipaleen (1993) yhteiskuntapolitiikan pro gradu -työ, jossa tut-kittiin kahden nuortenpalstan kirjoitusten aiheita. Vaikka hänen tutkimuksessaan käyttämänsä aineisto oli sanomalehtien nuortensivuilta, olivat tutkimustulokset hyvin samansuuntaisia kuin tässä tutkimuksessa. Taipaleenkin työssä ihmissuhteet oli suo-sittu kirjeiden aihe.

Tässä tutkimuksessa esille tulleet asiat voidaan jossakin määrin yleistää koskemaan esimerkiksi muita nuortenpalstoja. Voitaisiin esimerkiksi päätellä, että nuoret kirjoit-tavat yleisemminkin palstoille ihmissuhteistaan, suhteistaan kavereihin sekä van-hempiin. Lisäksi voitaisiin ajatella kirjeiden antavan viitteitä nuorten maailmasta sekä heitä mietityttävistä asioista ja ongelmista. Syytä on muistaa, etteivät kaikki nuorten kirjoita palstoille, joten esiin tulee vain harvojen, aktiivisten ääni. Monet

kirjeissä käsitellyt ongelmat eivät kuulu jokaisen nuoren elämään. Esimerkiksi tämän päivän kirjoituksista saattaa syntyä liiankin synkkä kuva nuorten maailmasta ja vaikeuksista. Koska tutkimus antaa jonkinlaisen kartoituksen nuorten ongelmista, voitaisiin tuloksia käyttää jossain määrin hyödyksi mietittäessä, miten nuoria pystyttäisiin auttamaan.

Jatkossa tutkimusta voisi laajentaa koskemaan useampien vuosikymmenten lehtiä. Tarjollahan on runsas aineisto aina vuodesta 1961 lähtien. Myös muita nuortenpaloja sisältäviä, hieman erityyppisiä, lehtiä voisi käyttää tutkimusaineistona. Kirjeitä tutkittaessa voitaisiin keskittyä tarkemmin johonkin kapeampaan sektoriin, kuten tässä tutkimuksessa perhe-teema oli käsiteltävänä muita laajemmin. Esille saataisiin varmasti mielenkiintoisia tuloksia siitä, miten nuoret esimerkiksi ikätovereistaan tai seurustelusuhteistaan kirjoittavat. Kirjeitä voitaisiin tarkastella myös psykologisesta näkökulmasta. Esimerkiksi identiteetin kehittyminen ja kamppailut minän löytämiseksi näkyvät kirjoituksissa hyvin. Onhan minästä tullut refleksiivinen projekti modernisaation edetessä, kuten Giddens (1991, 74 – 76) toteaa.

LÄHTEET

- Aapola, S. & Kaarninen, M. 2003. Näkökulmia suomalaiseen nuoruuteen ja nuorison historiaan. Teoksessa S. Aapola & M. Kaarninen (toim.) Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 9 -31.
- Aittola, T., Jokinen, K. & Laine, K. 1994. Nuoret, koulu ja uudet oppimisympäristöt. *Kasvatus* 25, 472 – 482.
- Aittola, T., Jokinen, K. & Laine, K. 1995. Nuoret ja koulu kulttuurisessa modernisaatiossa. Teoksessa T. Takala (toim.) *Kasvatustieteologia*. Juva: WSOY. 107 - 149.
- Alanen, L. & Bardy, M. 1990. Lapsuuden aika ja lasten paikka. Tutkimus lapsuudesta yhteiskunnallisena ilmiönä. *Sosiaalihuollituksen julkaisuja* 12.
- Bauman, Z. 1996. *Postmodernin lumo*. P. Ahponen & T. Cantell (toim.) Jyväskylä: Gummerus.
- Bauman, Z. 2002. *Notkea moderni*. Suom. J. Vainonen. Tampere: Vastapaino.
- Beck, U. 1995. *Politiikan uudelleen keksiminen. Kohti refleksiivisen modernisaation teoriaa*. Teoksessa U. Beck, A. Giddens & S. Lash. *Nykyajan jäljillä. Refleksiivinen modernisaatio*. Suom. L. Lehto. Tampere: Vastapaino. 11 - 82.
- Boëthius, U. 1993. *Ungdomer, medier och moraliska paniker*. Teoksessa J. Fornäs, U. Boëthius & B.Reimer (toim.) *Ungdomer i skilda sfärer*. FUS-raportti nro 5. Tukholma: Stehag. 257 - 283.
- Boëthius, U. 1995a. *Youth, the media and moral panics*. Teoksessa J. Fornäs & G. Bolin (toim.) *Youth culture in late modernity*. Lontoo: Sage publications, 12 - 38.
- Boëthius, U. 1995b. *The history of high and low culture*. Teoksessa J. Fornäs & G. Bolin (toim.) *Youth culture in late modernity*. Lontoo: Sage Publications, 39 - 57.
- Buchmann, M. 1989. *The script of life in modern society. Entry into adulthood in a changing world*. Chicago: The university of Chicago press.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1999. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.

- Fornäs, J. 1993. Sfärernas disharmonier. Om ungdomskultur, makt och motstånd. Teoksessa J. Fornäs, U. Boëthius & B. Reimer (toim.). Ungdomar i skilda sfärer. FUS-raportti nro 5. Tukholma: Stehag. 13 - 102.
- Fornäs, J. 1995. Youth, culture and modernity. Teoksessa J. Fornäs & G. Bolin (toim.) Youth culture in late modernity. Lontoo: Sage publications, 1 - 11.
- Fornäs, J. 1998. Kulttuuriteoria. Myöhäismodernin ulottuvuuksia. Suom. M. Lehtonen (toim.) Tampere: Vastapaino.
- Fornäs, J., Lindberg, U. & Sernhede, O. 1995. In garageland. Rock, youth and modernity. Lontoo: Routledge.
- Furlong, A. & Cartmel, F. 1999. Changing contexts of youth: individualization, risk and transition. Teoksessa V. Puuronen (toim.) Youth in everyday life contexts. Joensuun yliopisto. Psykologian tutkimuksia 20, 15 - 28.
- Frønes, I. 1995. Among peers. On the meaning of peers in the process of socialization. Oslo: Scandinavian university press.
- Gerris, J. 1994. Perhearvot vanhempien silmin: Perhe-elämän ja lastenkasvatuksen arvoperustaiset mallit. Teoksessa J. Virkki (toim.) Ydinperheestä yksilöllistyviin perheisiin. Juva: WSOY. 144 – 162.
- Giddens A. 1991. Modernity and self-identity. Self and modernity in the late modern age. Cambridge: Polity press.
- Giddens A. & Pierson, C. 1998. Conversation with Anthony Giddens. Making sense of modernity. Stanford: Stanford university press.
- Haapala, P. 2003. Nuoriso numeroina. Teoksessa S. Aapola & M. Kaarninen (toim.) Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 67 – 85.
- Hautamäki, A. 1996. Individualismi on humanismia. Teoksessa J. Hautamäki, E. Lagerpetz, J. Sihvola, J. Siltala & J. Torkki. Yksilö modernin murroksessa. Helsinki: Gaudeamus, 13 - 44.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2000. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hoikkala, T. 1993. Katoaako kasvatus, himmeneekö aikuisuus? Aikuistumisen puhe ja kulttuurimallit. Jyväskylä: Gummerus.
- Hoikkala, T. & Roos, J. P. 2000. Onko 2000-luku elämänpolitiikan vuosituhat? Teoksessa T. Hoikkala & J. P. Roos (toim.) 2000-luvun elämä. Sosiologisia teorioita vuosituhannen vaihteesta. Helsinki: Gaudeamus, 9 - 31.

- Jallinoja, R. 1991. *Moderni elämä. Ajankuva ja käytäntö*. Helsinki: Suomalainen kirjallisuuden seura.
- Jokinen, K. 1996. Kasvaminen ja oppiminen traditioiden jälkeen. Teoksessa L. Suurpää & P. Aaltojärvi (toim.) *Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 23 – 50.
- Jokinen, K. & Saaristo, K. 2000. *Suomalainen yhteiskunta*. Juva: WSOY.
- Laine, K. 1997. *Ameba pulperissa*. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteiden, valtio-opin ja filosofian julkaisuja 13.
- Laine, K. 2000. *Koulukuvia. Koulu nuorten kokemistilana*. Jyväskylä: SoPhi.
- Lähteenmaa, J. & Siurala, L. (toim.) 1991. *Nuoret ja muutos*. Nuorisotutkimusseura. Tutkimuksia 177. Helsinki: Hakapaino.
- Näre, S. & Lähteenmaa, J. 1992. *Moderni suomalainen tyttöys*. Teoksessa S. Näre & J. Lähteenmaa (toim.) *Letit liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 329 - 337.
- Marin, M. 1994. *Perhe ja moraalit: Vuosisata perhekeskustelua*. Teoksessa J. Virkki (toim.) *Ydinperheestä yksilöllistyviin perheisiin*. Juva: WSOY. 10 – 23.
- Pietilä, V. 1976. *Sisällön erittely*. Helsinki: Hakapaino.
- Puuronen, V. 1996. *Youth research and modernization*. Teoksessa V. Puuronen (toim.) *Youth in changing societies*. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan selosteita 58. 9 – 13.
- Puuronen, V. 1997. *Johdatus nuorisotutkimukseen*. Nuorisotutkimus 2000. Nuorisotutkimusseura ry. Tutkimuksia 4/97. Tampere: Vastapaino.
- Puuronen, V. 2003. *Pihasakeista alakulttuureihin*. Teoksessa S. Aapola & M. Kaarinainen (toim.) *Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 373 – 395.
- Reimer, B. 1993. *Senmoderna miljör: Massmedier och organisationen av det privata och det offentliga*. Teoksessa J. Fornäs, U. Boëthius & B. Reimer (toim.). *Ungdomar i skilda sfärer. FUS-raportti nro 5*. Tukholma: Stehag. 235 - 255.
- Reimer, B. 1995. *Youth and modern lifestyles*. Teoksessa J. Fornäs & G. Bolin (toim.) *Youth culture in late modernity*. Lontoo: Sage publications. 120 – 144.
- Relander, J. 2000. *Kultainen nuoruus. Vuosituhannen vaihteen väkinäinen viriili joukkofantasia*. Teoksessa T. Hoikkala & J. P. Roos (toim.) *2000-luvun*

- elämä. Sosiologisia teorioita vuosituhannen vaihteesta. Helsinki: Gaudeamus, 281 - 303.
- Rotkirch, A. 2000. Pirstoutunut vanhemmuus. Teoksessa T. Hoikkala & J. P. Roos (toim.) 2000-luvun elämä. Sosiologisia teorioita vuosituhannen vaihteesta. Helsinki: Gaudeamus, 187 - 200.
- Sahlberg, P. 1998. Opettajana koulun muutoksessa. Juva: WSOY.
- Siltala, J. 1996. Yksilöllisyyden historialliset ja psykologiset ehdot. Teoksessa A. Hautamäki, E. Lagerspetz, J. Sihvola, J. Siltala & J. Tarkki. Yksilö modernin murroksessa. Helsinki: Gummerus. 117 - 204.
- Siurala, L. 1994. Nuoriso-ongelmat modernisaatioperspektiivissä. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 3.
- Suoranta, J. 2001. Cyberkids: lapset mediakulttuurin toimijoina. Teoksessa M. Kangassalo & J. Suoranta (toim.) Lasten tietoyhteiskunta. Tampere: University Press. 15 – 48.
- Suurpää, L. & Aaltojärvi, P. 1996. Näinkö nuoret? Teoksessa L. Suurpää & P. Aaltojärvi (toim.) Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 7 – 20.
- Taipale, M. 1993. Nuorten sosiaalinen identiteetti ja suhtautuminen ympäröivään maailmaan: läpileikkaus kahden nuortenpalstan kirjoituksiin. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntapolitiikan laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Takala, P. 1993. Kohti postmodernia perhettä - Perhepolitiikan muuttuvat käsitykset. Teoksessa O. Riihinen (toim.) Sosiaalipolitiikka 2017. Näkökulmia suomalaisen yhteiskunnan kehitykseen ja tulevaisuuteen. Juva: WSOY. 577 - 600.
- Tamminen, T. 2001, Lapset tietoyhteiskunnassa. Teoksessa M. Kangassalo & J. Suoranta (toim.) Lasten tietoyhteiskunta. Tampere: University press. 234 – 240.
- Tarvainen, V. 1993. 60-luvun kapina. Helsinki: Like.
- Tilastokeskus. 2003. Työlliset iän ja sukupuolen mukaan 2003/3. Saatavilla www-muodossa: <URL: <http://www.tilastokeskus.fi/tk/el/tyoll04s.html>>. 15.5.2003.
- Toivonen, T. 1999. Empiirinen sosiaalitutkimus: filosofia ja metodologia. Helsinki: WSOY.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Virkki, J. 1994. Ydinperheistä yksilöllistyviin perheisiin. Juva: WSOY.

- Waris, H. 1974. Muuttuva suomalainen yhteiskunta. Porvoo: WSOY.
- Wilenius, M. 2000. Elämä toisaalla ja tässä: rakenteiden murroksessa kohti uutta vuosituhatta. Teoksessa T. Hoikkala & J. P. Roos (toim.) 2000-luvun elämä. Sosiologisia teorioita vuosituhannen vaihteesta. Helsinki: Gaudeamus. 267 – 280.
- Yhtyneet kuvalehdet. Mediatieto 2003. Saatavilla www-muodossa: <URL: http://www.kuvalehdet.fi/mediatiedot/index.jsp?cid=mt_lehtiSU_tutkimus>. 6.5.2003.
- Ziehe, T. 1991. Uusi nuoriso. Epätavanomaisen oppimisen puolustus. Suom. R. Sironen & J. Tuormaa. Tampere: Vastapaino.
- Ziehe, T. 1992. Nuoriso kulttuurisessa modernisaatiossa. Teoksessa T. Aittola & E. Sironen (toim.) ”Miksi piiriin?": Thomas Ziehe koulusta, nuorisosta ja itsensänselvyyksien murenemisestä. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitoksen julkaisuja 1. 15 – 37.